

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Jakub Zajíc

Odpovědnost správce svěřenského fondu

Diplomová práce

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Odpovědnost správce svěřenského fondu*“
vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 22. 7. 2019

.....

Rád bych na tomto místě poděkoval *Mgr. et. Mgr. Janu Petrovovi, LL.M., Ph.D.*, za odborné vedení a podnětné připomínky při psaní práce. Poděkování náleží rovněž mé rodině, která mě po celou dobu studia podporovala.

Obsah

Úvod	5
1 Pojmový aparát.....	7
1.1 Svěřenský fond	7
1.1.1 Velká Británie.....	7
1.1.2 Quebec	8
1.1.3 Česká republika	9
1.2 Zakladatel.....	10
1.2.1 Velká Británie.....	10
1.2.2 Česká republika	11
1.3 Správce svěřenského fondu	12
1.4 Obmyšlený	13
2 Práva a povinnosti svěřenského správce	15
2.1 Velká Británie	15
2.2 Quebec	21
2.3 Česká republika.....	22
3 Odpovědnost správce	25
3.1 Velká Británie	25
3.2 Quebec	31
3.3 Česká republika.....	33
3.3.1 Povinnost péče řádného hospodáře jako povinnost smluvní.....	35
3.3.2 Povinnost péče řádného hospodáře jako zákonná povinnost.....	36
3.3.3 Shrnutí	37
3.3.4 Možnosti obrany svěřenského správce	42
3.3.5 Úvahy de lege ferenda	43
Závěr.....	44
Seznam použitých zdrojů.....	47
Abstrakt	51
Abstract.....	51
Klíčová slova	52
Key words.....	52

Úvod

Institut svěřenského fondu byl zaveden do českého právního řádu před pěti lety v souvislosti s rekodifikací soukromého práva. Již od počátku musel bojovat o své místo v českém právním prostředí a čelit ostré kritice, zejména v otázce transparentnosti hospodaření s majetkem a obavy z využití pro legalizaci výnosů z trestné činnosti. Avšak ani jedna z obav se nepotvrdila. V důsledku provedení tzv. technické novely občanského zákoníku došlo k posílení transparentnosti svěřenských fondů, neboť od 1. 1. 2018 vznikají svěřenské fondy zápisem do evidence, kterou vede Ministerstvo Spravedlnosti ČR a jmenování obmyšleného je účinné až zápisem do této evidence. Předlohou úpravy svěřenských fondů v občanském zákoníku byl quebecký občanský zákoník, který se jakožto první pokusil o převzetí angloamerického konceptu trustu do kontinentálního práva.

Nutno podotknout, že odpovědnosti správce svěřenského fondu nebyla doposud věnována dostatečná pozornost, přestože mám za to, že se jedná o právně velice významnou otázku, s ohledem na povahu svěřenského fondu a vztahy vznikající při jeho správě. Zákonná úprava postavení svěřenského správce při správě svěřenského fondu je minimalistická. Podpůrně se na jeho postavení uplatní obecná pravidla správy cizího majetku. Práce se zaměřuje na odpovědnost správce svěřenského fondu v České republice. Soustředí se zejména na vymezení povahy odpovědnosti, zda se jedná o odpovědnost smluvní či deliktní. Analyzuje quebecký občanský zákoník jakožto inspirační zdroj převzaté úpravy a rovněž se věnuje otázce odpovědnosti svěřenského správce ve Velké Británii, coby zemi původu trustu.

Práce je rozdělena do tří kapitol. Kapitola první se zabývá vymezením základních pojmů, které se vyskytují v úpravě svěřenských fondů/trustů. Další kapitola vymezuje práva a povinnosti svěřenského správce, a to v různých právních řádech, konkrétně ve Velké Británii, Quebecu a České republice. Třetí kapitola se zabývá odpovědností svěřenského správce při výkonu jeho funkce, její povahou, podmínkami, dostupnými nároky a možnostmi obrany správce proti žalobě na náhradu škody. Důraz je kladen především na posouzení povahy povinnosti péče řádného hospodáře, neboť tato prostupuje celý výkon funkce správce svěřenského fondu. Odpovědnost správce je řešena především ve vztahu k této povinnosti, neboť při výkonu své funkce musí správce dodržovat tento standard péče, ať již vykonává jakoukoliv ze svých povinností či využívá svá oprávnění.

Hypotéza diplomové práce na základě výše uvedeného zní: *Odpovědnost správce svěřenského fondu je smluvní. Správce je povinen nahradit škodu beneficentům.* Hypotéza je

založena na předpokladu, že odpovědnost svěřenského správce by se měla v České republice řídit v zásadě stejnými principy, jakými se řídí ve Velké Británii a v Quebecu.

Cílem práce je porovnat českou úpravu s quebeckou a anglickou, analyzovat přístupy k odpovědnosti svěřenského správce v těchto dvou jurisdikcích a zodpovědět tyto výzkumné otázky: *Jaká je povaha odpovědnosti svěřenského správce ve vztahu k obmyšleným? Lze aplikovat na svěřenské správce úpravu odpovědnosti členů statutárních orgánů obchodních korporací? Čeho se může domáhat obmyšlený v případě odpovědnosti svěřenského správce? Jaké jsou možnosti obrany svěřenského správce?*

V práci vycházím především ze zahraničních odborných publikací s ohledem na to, že svěřenský fond je převzetím trustu, který má svůj původ ve Velké Británii a právní úprava se inspirovala v právu provincie Quebec. Užívám též judikaturu, zejména v těch částech práce, kde se věnuji anglickému trustu, neboť pravidla a principy, kterými se trust ve Velké Británii řídí, vyplývají v podstatné míře právě z rozhodovací praxe tamních soudů. V částech práce, kde analyzuji českou právní úpravu využívám zejména komentářovou literaturu, monografie a odborné články. Nezbytnou součástí jsou samozřejmě právní předpisy všech relevantních jurisdikcí, tedy Velké Británie, Quebecu a České republiky.

V práci je využívána metoda deskripce, která slouží zejména pro vymezení základních pojmů v první kapitole. Metoda analýzy a komparace je aplikována při porovnávání české právní úpravy se zahraniční. Závěry sloužící ke zodpovězení výzkumných otázek jsou pak dosahovány metodou syntézy, kdy z porovnání vyplyne, jaká pravidla ze zahraničí by bylo vhodné aplikovat též v české úpravě svěřenských fondů a jaká nikoliv.

1 Pojmový aparát

První kapitola se zabývá vymezením základních pojmů, které jsou užívány v úpravě svěřenských fondů. Jedná se zejména o pojem svěřenského fondu a dále o osobu zakladatele, svěřenského správce a obmyšleného. Všechny tyto osoby jsou zainteresovány při správě svěřenského fondu a hrají významnou roli v institutu svěřenectví, proto je nutné vymezit jejich základní postavení a funkce.

1.1 Svěřenský fond

1.1.1 Velká Británie

Institut trustu se vyvinul v Anglii jako výsledek činnosti soudů ekvity, zejména pak kancléřského soudu.¹ Anglické právo sestává ze dvou systémů práva. Prvním z nich je „*common law*“, které představuje systém práva založeného na soudních rozhodnutích. Druhý systém známý jako ekvita, má za cíl zmírňovat tvrdost pravidel vytvořených „*common law*“ a přispívat tak k větší spravedlnosti. Vznik trustu v Anglii má podobnou strukturu jako jeho vytvoření podle českého práva. Dle anglického práva musí existovat zakladatelský dokument, respektive právní jednání, které bude obsahovat podstatné náležitosti, a ze kterého bude nepochybně vyplývat vůle zakladatele založit trust. Podstatnými náležitostmi takového právního jednání jsou tři podmínky, někdy též zvané jako tři jistoty. Jedná se o jistotu objektu, jistotu předmětu a jistotu úmyslu, přičemž první podmínka zahrnuje určitou identifikaci beneficentů, druhá pokrývá identifikaci majetku a práv, která jsou předmětem trustu a poslední z podmínek slouží k zabezpečení jistoty o projeveném úmyslu zakladatele vytvořit trust.² Pokud právní jednání, kterým se zakládá trust, neobsahuje některou z výše uvedených jistot, případně obsahuje všechny, avšak některá z nich není určitá, pak nedochází ke vzniku trustu.

Trust jakožto institut vytvořený na základě práva ekvity se řídí specifickými pravidly, která nejsou v českém právním řádu obsažena a která mohou být obtížně uchopitelná v kontinentálním právním systému. Nejčastěji se trust definuje jako autonomní (jmění) vlastnictví, spravované ve prospěch určité třetí osoby, které vzniklo vyčleněním z majetku zakladatele.³ Trust je především chápán jako trojstranný vztah mezi zakladatelem, správcem

---

¹ SWADLING, William. In BURROWS, Stephen Andrew (ed). *English private law*. 3rd edition. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 210-211.

² Tamtéž, s. 217.

³ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015. s. 267-268.

a beneficentem. Trust rozlišuje mezi tzv. právním vlastníkem, který drží legální titul k majetku v něm vyčleněném, a vlastníkem, jenž má k majetku právní titul na základě ekvity.⁴ Štěpení vlastnictví na dvě různá vlastnická práva k témuž majetku na základě dvou různých titulů není vhodné a může působit obtíže. Vlastnictví založené na základě dvou různých titulů totiž vede k různým důsledkům, kupříkladu vlastník s právním titulem má možnost domáhat se ochrany vůči třetím osobám, zatímco vlastník, který odvozuje své vlastnictví z ekvity, nikoli. Kriticky na toto rozlišování nahlíží Swadling, když uvádí, že existuje pouze jediný právní titul, který zakládá výlučné vlastnictví. Nepopírá, že beneficentovi náleží práva a nároky, avšak jsou jiné povahy, a proto není možné o nich hovořit jako o právech z titulu ekvity.⁵ Na výše uvedené reagovala i soudní praxe, kdy ve věci *Re Transphere Pty Ltd*, soudce McLelland uvedl: „Absolutní vlastník drží pouze právně majetek se všemi právy a povinnostmi, které k němu přináležejí. Tam, kde právní vlastník drží majetek v trustu pro jiného, má podle práva všechna práva jako absolutní vlastník, zatímco beneficent má právo požadovat na něm, aby držel a užíval práva přiznaná mu zákonem v souladu s povinnostmi podle ekvity, které na něj dopadají v důsledku existence trustu.“⁶

K majetku v trustu existuje právní titul, prostřednictvím kterého náleží správci výkon vlastnických práv k majetku trustu. Naproti tomu beneficentovi náleží titul z ekvity, na jehož základě je oprávněn žádat, aby správce vykonával zákonem přiznaná práva v souladu s povinnostmi mu vyplývajícími z ekvity. Lze shrnout, že titul beneficenta plynoucí z ekvity, představuje omezení vlastnických práv náležejících správci, který je držitelem jediného legálního titulu zakládajícího výlučné vlastnické právo.

1.1.2 Quebec

Při zavádění trustu do quebeckého práva vznikaly četné otázky. Jednou z nich byla též otázka charakteru trustu a postavení jeho správce. Rozhodnutím kanadského Nejvyššího soudu ve věci *Royal Trust v. Tucker* došlo k vyřešení postavení správce, kdy soud uvedl, že postavení správce nezakládá dualitu titulů ke jmění v trustu, jako je tomu v anglickém právu.⁷ Spolu s přijetím současného CCQ, který nabyl účinnosti v lednu 1994, došlo k posunu v chápání trustu v quebeckém právu. Trust podle quebeckého práva lze charakterizovat jako masu jmění, jenž zakladatel odvlastnil ze svého jmění k určitému účelu. Quebecký trust tak není na rozdíl

---

⁴ Tamtéž.

⁵ SWADLING, William. In BURROWS, Stephen Andrew (ed). *English private law*. 3rd edition. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 212.

⁶ Tamtéž, s. 213.

⁷ Rozhodnutí Supreme Court of Canada ve věci *Royal Trust Co. v. Tucker* ze dne 9. února 1982.

od anglosaského navázán na subjekt, který by k němu měl vlastnické právo, případně jiná věcná práva, ale je navázán na účel, který určil zakladatel. Trust podle quebeckého práva tak představuje masu jmění přivlastněnou účelu, nikoliv osobě, přičemž masa jmění tvořící trust je nezávislá na jmění zakladatele, správce i obmyšleného. Jedná se o majetek bez vlastníka.⁸ Právní úprava quebeckého trustu tak zvolila řešení, kdy ke jmění trustu nemá nikdo žádný titul, což je rozdílný přístup oproti anglosaskému trustu.⁹

1.1.3 Česká republika

Svěřenský fond je právní institut sloužící ke správě cizího majetku. Právní úpravu svěřenského fondu obsahují ustanovení § 1448 - § 1474 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ObčZ“). Český právní řád neobsahuje legální definici svěřenského fondu, lze však vymezit určité pojmové prvky vyplývající z ustanovení § 1448 odst. 1 ObčZ. Z ustanovení vyplývá, že k založení svěřenského fondu je nutné, aby existovala smlouva či pořízení pro případ smrti, ve které zakladatel vyčlení svůj majetek a určí jeho účel. Další nezbytnou podmínkou pro existenci svěřenského fondu je vznik závazku svěřenského správce držet a spravovat vyčleněný majetek.¹⁰ Vyčleněním majetku do svěřenského fondu dochází ke vzniku odděleného a nezávislého vlastnictví.¹¹ Svěřenský fond není právnickou osobou, nejedná se též ani o věc.¹² Vznik svěřenského fondu je vázán na den jeho zápisu do evidence svěřenských fondů.¹³

Quebecký občanský zákoník (dále jen „CCQ“), který se stal předlohou pro úpravu svěřenských fondů a celé úpravy správy cizího majetku v občanském zákoníku¹⁴ vymezuje vznik trustu v čl. 1260 takto: „*Trust vzniká jednáním osoby, zakladatele, kterým převádí majetek ze svého vlastnictví do vlastnictví jiného, které tím vytváří a které přivlastňuje určitému účelu a kteréžto se správce zavázal držet a spravovat.*“¹⁵ Následující ustanovení čl. 1261 CCQ poté odpovídá ustanovení § 1448 odst. 3 ObčZ, s tím rozdílem, že quebecký občanský zákoník výslovně stanovuje, že zakladatel, správce ani obmyšlený nemají k majetku ve svěřenském

⁸ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015. s. 337-338.

⁹ Tamtéž, s. 340.

¹⁰ PIHERA, Václav. In SPÁČIL, Jiří (ed). *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1185-1186 (§ 1448 ObčZ).

¹¹ Viz § 1448 odst. 2 ObčZ.

¹² PIHERA, Václav. In SPÁČIL, Jiří (ed). *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1191 (§ 1448 ObčZ).

¹³ Viz § 1451 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ze dne 3. února 2012, s. 347.

¹⁵ Čl. 1260 Civil Code of Quebec.

fondy žádné věcné právo.¹⁶ Dalším rozdílem v předloze a české právní úpravě je ten, že podle quebeckého práva, může být důvodem pro vznik trustu rovněž zákon. Tam, kde to zákon připouští, je možné založit trust rozhodnutím soudu.¹⁷ Z důvodové zprávy k občanskému zákoníku jasně vyplývá, že zákon může být důvodem vzniku svěřenského fondu.¹⁸ V zákonné úpravě však již možnost vzniku svěřenského fondu na základě zákona obsažena není a úmysl zákonodárce, proč ji nezahrnul do znění zákona, není znám. Absence tohoto důvodu vzniku však v praxi nebude přinášet žádné obtíže, neboť institut svěřenského fondu byl do českého právního řádu zaveden v souvislosti s rekodifikací soukromého práva. Svěřenský fond dále nalezneme v zákoně č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, který však upravuje zvláštní podmínky, za kterých lze svěřenský fond využít jako fond investiční. Přestože svěřenský fond nemá právní subjektivitu ve smyslu ustanovení § 15 odst. 1 ObčZ, jedná se podle veřejnoprávních předpisů o účetní jednotku, poplatníka daně z příjmů právnických osob a v neposlední řadě též o registrovaného plátce daně z příjmů právnických osob.¹⁹

1.2 Zakladatel

Jednou z klíčových osob v rámci svěřenského fondu je zakladatel. Svěřenský fond bez zakladatele nemůže vzniknout, neboť zákon jeho vznik spojuje s určitým právním jednáním zakladatele. Zákon nevymezuje, kdo může být zakladatelem svěřenského fondu. S ohledem na povahu právního jednání, může svěřenský fond založit jak fyzická, tak právnická osoba. Tento závěr podporuje též quebecká předloha právní úpravy, když používá pojem „*person*“ v širokém slova smyslu a kdy neomezuje právo založení trustu pouze na fyzické osoby. Z výše uvedeného vyplývá, že i přes absenci zákonné definice zakladatele svěřenského fondu, může být zakladatelem rovněž právnická osoba.

1.2.1 Velká Británie

V „*common law*“ jurisdikcích převažuje pojetí, ve kterém zakladatel po vyčlenění svého majetku do trustu, ztrácí na vytvořený trust vliv.²⁰ V anglickém právu je postavení zakladatele slabší. Podle anglického práva je zakladatel ten, co vytváří trust a určuje jeho podmínky.

---

¹⁶ Čl. 1261 Civil code of Quebec.

¹⁷ HORN, Kryštof. Podrobněji k svěřenskému fondu. *Ad notam*, 2014, roč. 20, č. 6, s. 17.

¹⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ze dne 3. února 2012, s. 353.

¹⁹ PIKAL, Daniel. *Svěřenský fond a velká očekávání?* [online]. epravo.cz, 16. 4. 2014 [cit. 28. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/sverensky-fond-a-velka-ocekavani-94144.html>>.

²⁰ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 282.

Jakmile trust existuje, zakladatel nad ním ztrácí kontrolu. Vznikem trustu dochází k převedení právního titulu k majetku v trustu na správce, který je zavázán spravovat jej ve prospěch beneficentů. V konečném důsledku tak zakladatel po vzniku trustu ztrácí svůj vliv na jeho další fungování.²¹

1.2.2 Česká republika

Zakladateli přiznává zákon široká oprávnění a umožňuje mu tak zasahovat do fungování svěrenského fondu. Zakladatel vyčleňuje majetek do svěrenského fondu, určuje jeho účel, vydává jeho statut. Oprávnění náležející zakladateli ve vztahu ke správě svěrenského fondu jsou právo jmenovat a odvolat správce, za určitých podmínek být správcem a v neposlední řadě právo jmenovat obmyšleného. Zakladatel rovněž vykonává dohled nad správou svěrenského fondu a je oprávněn podávat stanovisko v případě soudního řízení o návrhu na změnu účelu svěrenského fondu. Některá z těchto oprávnění mohou být omezena statutem svěrenského fondu. Všechna tato oprávnění dávají zakladateli silnou pozici při účasti na správě svěrenského fondu, což s ohledem na původ a povahu anglosaského trustu není obvyklé. Oprávnění zakladatele svěrenského fondu v českém právním řádu jsou velmi široká, což může mít za následek intervence do fungování svěrenského fondu, které však s ohledem na povahu tohoto institutu nemusí být vždy žádoucí. Ostatně, silné postavení zakladatele po vzniku svěrenského fondu nekoresponduje se smyslem a účelem tohoto institutu. S ohledem na skutečnost, že se jedná o koncept autonomního vlastnictví, které bylo vyčleněno zakladatelem a svěreno do správy svěrenskému správci, měl by to být svěrenský správce, kterému slouží široká oprávnění ke správě tohoto vlastnictví. Dohled nad správou svěrenského fondu by pak měl náležet toliko obmyšlenému, neboť je to právě on, komu má svěrenský fond přinášet prospěch. Pokud si zakladatel zachová vliv na fungování svěrenského fondu, pak lze zpochybňovat, zda skutečně došlo k vytvoření svěrenského fondu. Svěrenský fond je masa jmění, která byla vyčleněna z jmění zakladatele, a má být autonomní, nezávislá na osobě zakladatele. Tento charakteristický znak může být v případě silného vlivu zakladatele na svěrenský fond popřen, což může vyvolat pochybnosti o vytvoření svěrenského fondu. Přestože zákonná úprava v České republice přiznává zakladateli více práv než quebecká předloha, lze doporučit, aby při vytváření svěrenského fondu zakladatel určil podrobná pravidla, jak bude svěrenský fond spravován a správu přenechal výlučně správci a sám se na dalším fungování svěrenského fondu po jeho vzniku dále neúčastnil.

---

²¹ PENNER, James. *The law of trusts*. 9th edition. London: Oxford University Press, 2014, s. 24.

1.3 Správce svěřenského fondu

Mezi další subjekty, které se podílejí na správě svěřenského fondu, řadíme svěřenského správce. Svěřenský správce je osobou, bez níž by svěřenský fond nemohl být zřízen a následně by nemohlo dojít k jeho vzniku. Ke zřízení svěřenského fondu dochází v okamžiku, kdy správce přijme pověření ke správě.²² Přijetím pověření ke správě vzniká správci závazek majetek ve svěřenském fondu držet a spravovat.²³ Funkci svěřenského správce může vykonávat pouze plně svéprávná fyzická osoba a právnická osoba pouze stanoví-li to zákon. Další podmínky pro výkon funkce svěřenského správce nejsou zákonem stanoveny.²⁴ V současné době může být právnická osoba správcem svěřenského fondu pouze na základě zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech.²⁵

Zákon také uvádí negativní skutečnosti, které jsou důvodem zániku funkce svěřenského správce. Zákon spojuje zánik funkce svěřenského správce se zjištěním úpadku správce a s omezením jeho svéprávnosti. Obě tyto skutečnosti, které jsou příčinou zániku funkce svěřenského správce, mají své opodstatnění. První z nich souvisí s argumentem, že svěřenským správcem či jiným správcem cizího majetku by neměla být osoba, která není schopna starat se o svůj vlastní majetek. Druhá skutečnost, jenž spočívá v omezení svéprávnosti správce, je již pouze logickým vyústěním nesplňování základních podmínek pro výkon funkce. Způsobitým správcem může být jen osoba s plnou svéprávností, pokud z jakéhokoliv důvodu plnou svéprávnost nemá, odůvodňuje tento nedostatek zánik funkce.²⁶

Správci náleží plná správa majetku ve svěřenském fondu, což znamená, že správce může činit vše, co považuje za nutné a užitečné, zejména dbá o rozmnožení majetku a uplatnění ve prospěch beneficianta.²⁷ Správce vykonává vlastnická práva k majetku ve svěřenském fondu, není však jeho vlastníkem, jak již bylo uvedeno výše, jedná se o autonomní vlastnictví, tedy vlastnictví nezávislé na osobě. Výkon vlastnických práv k majetku ve svěřenském fondu provádí správce vlastním jménem na účet svěřenského fondu.²⁸ V případě, že je do svěřenského fondu vyčleněn majetek, který je předmětem veřejnoprávní evidence, typicky nemovitosti,

---

²² Viz § 1451 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský...

²³ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 425.

²⁴ Viz § 1453 zákona č. 89/2012 Sb., občanský...

²⁵ Viz § 11 zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ JOSKOVÁ, Lucie, PĚSNA, Lukáš. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 121.

²⁷ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 450.

²⁸ Tamtéž, s. 402-404.

zapisuje se jako vlastník tohoto majetku svěřenský správce s poznámkou, že se jedná o svěřenského správce.²⁹

Správce tak představuje subjekt, který zásadním způsobem ovlivňuje svěřenský fond. Mimo výše uvedené je správce rovněž odpovědný za řádný výkon své funkce obmyšleným, pro které jmění ve svěřenském fondu spravuje a zajišťuje jim jeho distribuci. Správce se tak především zodpovídá obmyšleným a musí vykonávat svou funkci tak, aby jednal v co možná nejlepším zájmu obmyšlených, přičemž vztah mezi správcem a obmyšleným lze charakterizovat jako fiduciární, který je založen na vysokém stupni důvěry mezi osobami.

1.4 Obmyšlený

Posledním ze subjektů, jež vystupují v rámci svěřenského fondu, je obmyšlený. Jedná se o osobu, které přísluší právo na plnění ze svěřenského fondu.³⁰ Právo jmenovat obmyšleného primárně přísluší zakladateli. Zakladatel však může určení obmyšleného přenechat jiným osobám, ať už je to například správce či třetí osoba, případně může ve statutu svěřenského fondu vymezit, jakým způsobem má být obmyšlený určen. Způsobilost být obmyšleným není zákonem nijak omezena, může se jednat o nenarozené dítě, osobu omezenou ve svéprávnosti či dokonce o dítě, které nebylo ještě ani počato. Z okruhu obmyšlených rovněž nejsou vyloučeny právnické osoby. Pro získání postavení obmyšleného je rozhodující pouze vůle zakladatele, případně vůle svěřenského správce.³¹

Plnění, jež může náležet obmyšlenému, může mít různou povahu. Může se jednat o plody, užitky či právo na majetek ze svěřenského fondu.³² Obmyšlený má právo na plnění ze svěřenského fondu, neznamena to však, že se stává automaticky vlastníkem plodů či užitků. Obmyšlený má právo požadovat plnění po svěřenském správcí za předpokladu, že splnil podmínky určené statutem svěřenského fondu. Vlastnictví plodů, užitků či majetku ze svěřenského fondu přechází na obmyšleného až okamžikem, kdy mu je svěřenský správce převede. O plnění vydané obmyšlenému se snižuje jmění svěřenského fondu. Obmyšlený se může svého práva na plnění domáhat též u soudu. V případě, kdy správce odmítá obmyšlenému vydat plnění, na které má v souladu se statutem právo, se může obmyšlený domáhat u soudu

---

²⁹ Viz § 1456 zákona č. 89/2012 Sb., občanský...

³⁰ JOSKOVÁ, Lucie, PĚSNA, Lukáš. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 127.

³¹ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 455.

³² BEDNAŘÍKOVÁ, Barbora. *Svěřenské fondy: institut pro uchování a převody rodinného majetku*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 140.

nahrazení projevu vůle správce. Nezbytným předpokladem pro přijetí plnění, stejně jakožto k uplatňování svých práv u soudu je, že obmyšlený má právní osobnost.³³

V souladu se zásadou autonomie vůle náleží obmyšlenému též právo vzdát se svého práva na plnění.³⁴ V soukromoprávních vztazích nelze druhému nutit plnění, které nežadá.³⁵ V případě, že se obmyšlený svého práva vzdá a je-li obmyšlených více, přechází jeho právo na plnění poměrně na ostatní obmyšlené, jimž náleží stejný druh plnění, případně na obmyšlené, kterým náleží právo na majetek ze svěřenského fondu.³⁶

Obmyšlenému náleží též právo dohledu nad správou svěřenského fondu. Obmyšlenému je toto právo přiznáno zákonem a je to zcela logické, neboť je to právě on, komu má být svěřenský fond ku prospěchu, jeho legitimní zájem na tom, aby správce řádně vykonával svou funkci je tedy zřejmý. V rámci dohledu má obmyšlený právo požadovat od správce informace, týkající se správy svěřenského fondu, žádat předložení vyúčtování správy a žádat, aby mu bylo umožněno kdykoli přezkoumat účetní knihy a doklady týkající se správy.³⁷

Další práva sloužící obmyšlenému k výkonu dohledu nad správou svěřenského fondu jsou právo žalovat správce na náhradu škodu, způsobí-li ji svým jednáním a dále právo podat žalobu, kterou se bude domáhat nahrazení projevu vůle správce, bude-li správce nečinný a nebude-li plnit své povinnosti. Svého práva dohledu se může obmyšlený také vzdát. Stane se tak v případě, kdy se vzdá práva na plnění. Obmyšlený je oprávněn vykonávat dohled nad správou svěřenského fondu právě proto, že má zájem na tom, aby mu bylo ze svěřenského fondu plněno. Vzdá-li se dobrovolně tohoto svého práva na plnění, odpadá tak tím i důvod, na základě, kterého by měl mít právo dohledu.³⁸

---

³³ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 458-460.

³⁴ JOSKOVÁ, Lucie, PĚSNA, Lukáš. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 128.

³⁵ BEDNAŘÍKOVÁ, B. *Svěřenské fondy: institut pro uchování a převody rodinného majetku*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 143.

³⁶ Viz § 1462 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský...

³⁷ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 480.

³⁸ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 483-484.

2 Práva a povinnosti svěřenského správce

Vzhledem k tomu, že institut trustu má svůj původ v anglosaském právu, bude se kapitola zabývat postavením správce v zemi, kde se institut trustu vyvinul, tedy ve Velké Británii. Má-li se do kontinentálního práva efektivně včlenit (transplantovat) institut, který je typický pro „*common law*“, pak není možné toho dosáhnout bez pochopení doktríny, která se k němu vyvinula v zemi původu a kde má tento institut dlouholetou tradici. Bude zmíněna rovněž právní úprava v provincii Quebec, protože právě zde se český zákonodárce inspiroval, při rekodifikaci soukromého práva. Bylo-li cílem zákonodárce převzít téměř doslovně právní úpravu jiného státu, pak je jistě žádoucí, aby byl obeznámen s relevantní právní naukou k danému institutu, která se v Quebecu vyvinula. Doktrína vztahující se k právní úpravě trustu v Quebecu může posloužit jako interpretační vodítko při výkladu české úpravy. Česká úprava postavení správce bude analyzována v kontextu dvou výše zmíněných jurisdikcí, přičemž bude poukázáno na hlavní rozdíly a navrženo řešení, které by mělo odstranit nejasnosti, jež v současnosti vznikají.

Role svěřenského správce při správě majetku vyčleněného do svěřenského fondu je nenahraditelná. Správce je totiž jediná osoba, která má právní titul ke spravovanému majetku. Bez správce by svěřenský fond nemohl být ani platně zřízen. Správce se při vytvoření svěřenského fondu zavazuje majetek do něj vyčleněný držet a spravovat. Vše, co s majetkem činí, musí být vždy ve prospěch obmyšleného. Osoba správce tak plní nezastupitelnou roli. Zakladatel by při jejím výběru měl postupovat velmi obezřetně a zvážit, zda je jím vybraná osoba schopna zastávat tuto funkci řádně a se všemi důsledky, které toto postavení obnáší.

2.1 Velká Británie

Základní úpravu postavení správce trustu ve Velké Británii obsahuje zákon o správcích z roku 2000. Zákon definuje povinnost péče a kdy je správce povinen tuto péči vynakládat. Dále obsahuje úpravu pravomoci správce investovat a kritéria, která musí při investování zvažovat, vyhodnocovat a respektovat včetně povinnosti obstarat si radu či informaci týkající se zamýšlené investice. Zákon též upravuje pravomoc správce jmenovat pro výkon některých svých práv a povinností zástupce, vymezuje podmínky pro způsobilost být zástupcem a podmínky zastoupení. Jedná se spíše toliko o základní vymezení práv a povinností správce trustu, konkrétněji jsou pak práva a povinnosti správce vytvářena soudními rozhodnutími a doktrínou.

Role správce trustu v „*common law*“ jurisdikcích je odlišná od role správce v jurisdikcích kontinentálních. Správce trustu podle „*common law*“ je držitelem právního titulu k majetku, zatímco obmyšlenému náleží titul podle ekvity. Takové rozlišování v českém, respektive kontinentálním právu nenalezneme, neboť koncept ekvity se zde neprosadil. Jednou z povinností, kterou je správa majetku trustu podmíněna, je dodržování pravidel vymezených zakládacím dokumentem trustu. Z toho pak vyplývá, komu náleží prospěch z majetku a v jaké výši. Správci náleží plná správa majetku trustu, je však povinen dodržovat limity, které mu byly nastaveny zakládacím dokumentem, případně zákonem. Povinnost nakládat s majetkem trustu řádně je proto povinností absolutní. V případě, že správce tuto povinnost poruší, bude povolán k odpovědnosti.³⁹

Správci trustu vznikají povinnosti a práva ve vztahu k trustu a beneficiům okamžikem ujednání se funkce. Dopadají na něj povinnosti a práva stanovená zakládacím dokumentem trustu a tam kde se aplikují, též práva a povinnosti stanovené normami upravujícími materii trustů. Neexistuje žádný seznam povinností správce trustu, který by bylo možno aplikovat na všechny správce. Každá povinnost, která dopadá na správce trustu by proto měla být vykládána v souladu se zakládacím dokumentem trustu případně s ohledem na okolnosti, za jakých došlo k vytvoření trustu.⁴⁰ Není možné poskytnout výčet všech povinností které musí správce trustu plnit. Následující povinnosti patří k těm nejdůležitějším, jež s výkonem jeho funkce souvisí.

Po ujednání funkce má správce trustu povinnost seznámit se s podmínkami trustu, okruhem beneficiů, podstatou majetku zahrnutého v trustu a ostatními správci. Pokud se správce ujme své funkce, ale neobeznámí se s povinnostmi, které má vykonávat, bude odpovědný za škodu, která trustu v důsledku jeho liknavého jednání vznikne.⁴¹ Správce je rovněž povinen řídit se zakladatelským dokumentem trustu. Nemá více práv, než která mu přiznává tento dokument. Pokud nebyl zakladatelský dokument trustu vydán nebo sice vydán byl, avšak neřeší konkrétní otázku, pak bude na správce trustu dopadat zákonná úprava, konkrétně zákon o správcích z roku 1925 případně zákon o správcích z roku 2000 a principy vytvořené soudní praxí.⁴²

V souvislosti s trustem má správce tři ústřední obligace vůči beneficiům. První z nich představuje povinnost podporovat zájmy beneficianta, druhá se týká samotného správce, kdy je povinen jednat v mezích podmínek trustu a třetí povinností je požadavek jednat nezaujatě.

---

³⁹ SMITH, Lionel. Povinnosti správců – srovnávací analýza. In TICHÝ L. (ed.). *Svěřenský fond a trust – jejich fungování v mezinárodním srovnání*. Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy, 2016, s. 81-83.

⁴⁰ HUDSON, Alastair. *Equity and trusts*. 9th edition. New York: Routledge, 2016, s. 417.

⁴¹ Tamtéž, s. 422.

⁴² Tamtéž, s. 423.

Zachování a podpora zájmů beneficenta je hlavní povinností správce. Jedná se o pozitivní povinnost, jejímž obsahem je aktivně zlepšovat postavení beneficentů. Pouhé jednání správce směřující k předcházení způsobení škody nestačí. Povinnost správce jednat v zájmu beneficentů podléhá určitému standardu, jenž musí být při každém jednání naplněn. Definicí standardu péče, ke kterému je správce trustu povinen, poskytl soudce Jessel v rozhodnutí *Speight v. Gaunt*, kdy uvedl, že správce je povinen jednat při správě trustu ve prospěch beneficenta takovým způsobem, jakým by jednal běžně obezřetný vlastník při správě vlastního majetku.⁴³ Z tohoto pravidla plyne, že pokud správce dodrží povinnost jednat s vymezeným standardem péče, tak nebude odpovědný za případné škody, které v důsledku jeho jednání vzniknou. Dalším případem, ve kterém se soud zabýval povahou povinnosti péče byl případ *Cowan v. Scargill*, soud uvedl, že správce trustu je povinen jednat při správě trustu tak, jak by jednal běžně obezřetný člověk, pokud by měl učinit investici ve prospěch jiných osob, kterým se cítí morálně zavázán.⁴⁴ Povinnost péče tak, jak byla definovaná v rozhodnutí *Speight v. Gaunt* tvoří objektivní standard péče, ke kterému je správce povinen.

Od roku 2001 platí ve Velké Británii zákon o správcích, který v první sekci vymezuje, co se rozumí povinností řádné péče. Správce musí jednat s takovou péčí a dovednostmi, jaké jsou rozumné s ohledem na okolnosti. Současně je povinen vzít do úvahy jakoukoliv speciální vědomost či zkušenost, kterou má nebo o které tvrdí, že ji má⁴⁵. Pokud správce jedná v rámci podnikání či profese, musí brát v potaz též jakoukoliv znalost či zkušenost, kterou je možno od osoby správce v takovém postavení rozumně očekávat.⁴⁶ Ač to na první pohled nevypadá, standard péče je odlišný a došlo k posunu v jeho chápání. Zatímco ze soudní praxe vyplynul požadavek, aby jednání správce bylo obezřetné, tak v zákoně o správcích je hodnotícím kritériem rozumnost. Zákonná úprava tak obsahuje liberálnější přístup k povinnosti péče. Má-li totiž správce jednat obezřetně, bude jeho jednání směřovat spíše k zachování majetku a nebude podstupovat při investování rizika, což však může způsobit, že nebude dosahovat dostatečného zisku trustu. Požadavek rozumnosti však správci umožňuje být liberálnější při správě trustu a umožňuje správci při jednání podstupovat rozumná rizika. Naproti tomu obezřetnost evokuje povinnost správce trustu vyhýbat se rizikům. Standard péče vymezený zákonem o správcích z roku 2001 se však bude vztahovat pouze na určité oblasti ve kterých správce trustu bude vykonávat svou funkci. Seznam případů, kdy se bude výše uvedené

---

⁴³ Rozhodnutí Court of Appeal ve věci *Speight v. Gaunt* ze dne 20. ledna 1883.

⁴⁴ Rozhodnutí High Court ve věci *Cowan v. Scargill* ze dne 13. dubna 1984.

⁴⁵ Trustee act 2000, Part I., section I, letter a).

⁴⁶ Trustee act 2000, Part I, section I, letter b).

aplikovat obsahuje příloha č. 1 uvedeného zákona, jedná se například o investování, jmenování a dohled nad zástupci či při auditu a ohodnocení majetku trustu nebo při pojištění majetku trustu.⁴⁷ V ostatních případech, které nejsou uvedeny v příloze č. 1 bude nutné i nadále vycházet ze standardu péče, který stanovila soudní praxe.⁴⁸

Druhou ze tří klíčových povinností správce představuje povinnost jednat v mezích zakladatelského dokumentu trustu. Především správce nesmí převést práva z trustu na jiné osoby než beneficienty a dále také nesmí majetek trustu investovat takovým způsobem, který mu zapovídá zakladatelský dokument či zákon. V obou případech se jedná o objektivní odpovědnost, což znamená, že správce bude odpovědný za vzniklou škodu bez ohledu na své případné zavinění. Jedinou možností, jak se této odpovědnosti zprostit, představuje úprava v odstavci 61 zákona o správcích z roku 1925.⁴⁹ Na jeho základě může soud zprostit správce odpovědnosti zcela nebo částečně, pokud shledá, že správce jednal čestně a rozumně. Tento liberační důvod se však používá velmi zřídka.⁵⁰

Třetí a poslední z hlavních povinností je povinnost jednat nezaujatě. Nezaujatým jednáním se má na mysli jednání, kterým správce nezíská pro sebe prospěch z majetku trustu. Doplňující povinností je pak zákaz, byť jen potenciálního konfliktu zájmu správce se zájmy beneficiantů.⁵¹ Možnost konfliktu však musí být skutečná a opodstatněná nikoliv zjevně nereálná.⁵² Správci trustu se zakazuje konflikt zájmů. Dva klíčové principy této povinnosti jsou popisovány jako pravidlo „žádný konflikt“ a pravidlo „žádný prospěch“.⁵³ První pravidlo stanovuje zákaz jakékoliv kolize (i potenciální) mezi osobními zájmy správce a jeho fiduciárními povinnostmi. Druhé pak zakazuje správci získávat prospěch na základ svého postavení.⁵⁴

Další z významných povinností správce trustu představuje nestranné jednání mezi beneficienty a mezi skupinami beneficiantů. Správce trustu musí se všemi beneficienty jednat stejně, nesmí zvýhodňovat jednoho před ostatními. Trust může mít několik skupin beneficiantů. Typicky se dělí beneficianti na ty, kteří mají právo na zisk trustu a na ty, kteří mají právo na majetkovou podstatu trustu. Správce trustu musí k oběma skupinám přistupovat rovným

---

⁴⁷ Trustee Act 2000, Schedule 1.

⁴⁸ SWADLING, William. In BURROWS, Stephen Andrew (ed). *English private law*. 3rd edition. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 230.

⁴⁹ Zákon o správcích z roku 1925 je stále platný a účinný. Přijetím zákona o správcích z roku 2000 došlo pouze ke zrušení úpravy části první zákona o správcích z roku 1925 a odstavců 21, 23 a 30. V ostatním zůstává zákon o správcích z roku 1925 platným a účinným. Viz Trustee Act 2000, Schedule 4, Part II.

⁵⁰ SWADLING, William. In BURROWS, Stephen Andrew (ed). *English private law*. 3rd edition. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 231.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Rozhodnutí Exchequer court ve věci Keech v. Sandford ze dne 31. října 1726.

⁵³ HUDSON, Alastair. *Equity and trusts*. 9th edition. New York: Routledge, 2016, s. 433.

⁵⁴ Rozhodnutí High Court of Australia ve věci Chan v. Zacharia ze dne 7. června 1984.

způsobem, nemůže zvýhodňovat jednu či druhou skupinu případně jednoho beneficianta před jinými v téže skupině.⁵⁵ Dodržet tuto povinnost může být pro správce v některých situacích velmi obtížné. Uvažme modelovou situaci, jak byla nastíněna výše. Trust bude mít dvě skupiny beneficiantů. První skupina, které náleží zisk z trustu bude mít zájem na tom, aby správce investoval majetek a dosahoval co nejvyššího zisku, který následně vyplatí této skupině. Ve druhé skupině naopak budou beneficianti, jimž přísluší právo na majetkovou podstatu a jejich zájem proto bude, aby správce trustu zachovával co nejvíce z majetkové podstaty, tedy aby neinvestoval prostředky trustu. Správce se tak ocitá v pozici, kdy musí vyhovět dvěma skupinám beneficiantů, kdy každá z nich reprezentuje protichůdný zájem.

Jelikož požadavek jednat nestranně by v některých případech mohl znamenat nepřiměřenou zátěž pro správce, dovodila soudní praxe konformní interpretaci pravidla. Správce musí jednat s beneficienty nestranně a způsobem, který ospravedlní toto jednání. Nestrannost v tomto kontextu je nutno chápat tak, že ani jeden z beneficiantů či skupina beneficiantů nesmí obdržet nespravedlivou výhodu na úkor ostatních. Případ *Nestlé v National Westminster Bank* ilustruje, že se nejedná o absolutní povinnost. Do skupiny beneficiantů s právem na zisk z trustu patřila vdova po zakladateli trustu a do druhé skupiny s právem na majetkovou podstatu patřila vnučka zakladatele. Soudce Hoffman uvedl, že správce musí jednat spravedlivě pokud činí investici, která může mít rozdílné důsledky pro rozdílné skupiny beneficiantů. V konkrétním případě došlo k upřednostnění investice, která zvýhodňovala beneficienty s právem na zisk z trustu. Soud se postavil na stranu vdovy zakladatele trustu s odůvodněním, že není porušením povinnosti zacházet se všemi beneficienty stejně, v případech, kdy je na jedné straně beneficiant, který již nemá možnost si reálně obstarávat prostředky k živobytí vlastními silami a na druhé zdravý a mladý člověk, jehož možnosti vydělávat si na živobytí jsou nepochybně lepší než u prvně jmenovaného.⁵⁶ Z tohoto případu vyplývá, že správce trustu neporušuje svou povinnost nestrannosti v případech, kdy s beneficienty jedná nestranně, avšak na základě legitimního důvodu.

Správce trustu je dále povinen řádně vykonávat svou diskreční pravomoc. Tato povinnost, stejně jako povinnost péče má pozitivní charakter. Správce musí jednat a být aktivní, nesmí pouze čekat a nechat trust bez řádné správy. Správce je povinen vykonávat svou diskreční pravomoc. V případě, že správce nevykonává svou diskreční pravomoc nebo se sám dostane do pozice, kdy ji nemůže svobodně vykonávat, může být odpovědný za následky, a to včetně jakékoliv ztráty, kterou trust utrpí v důsledku jeho nekonání. Dalším z možných následků

---

⁵⁵ HUDSON, Alastair. *Equity and trusts*. 9th edition. New York: Routledge, 2016, s. 424.

⁵⁶ Rozhodnutí High Court ve věci *Nestlé v. National Westminster Bank* ze dne 29. června 1988.

nesprávně aplikované diskrece správce je, že jeho rozhodnutí mohou být soudem prohlášena za neplatná. Příkladem takového jednání je například výplata zisku nesprávnému obmyšlenému, neobstarání si předchozího souhlasu třetí osoby, který se k určitému právnímu jednání vyžaduje či činění rozhodnutí bez předchozího posouzení.⁵⁷ Poslední zmíněnou možnost názorně ilustruje případ *Turner v. Turner*, ve kterém správci v podstatě nevykonávali svou diskreční pravomoc, neboť podepsali jakýkoliv dokument, který jim byl předložen jejich poradci, aniž by se seznámili s jeho obsahem. Soud rozhodl, že všechna taková rozhodnutí jsou nicotná a dále uvedl, že tam kde je pravomoc vykonávána toliko formálně a nikoliv materiálně, nemůže rozhodnutí učiněné na základě takového jednání obstát a bude prohlášeno za nicotné.⁵⁸

V případě *Londonderry* pak odvolací soud pro Anglii a Wales uvedl, že správci vykonávající svou diskreční pravomoc nejsou povinni sdělovat beneficiům důvody, které je vedly k rozhodnutí.⁵⁹ Toto pravidlo je odůvodněno zejména ochranou správce proti neustálému napadání jeho rozhodnutí, což by v podstatě vedlo k paralýze správy trustu a správce by nemohl vykonávat správu řádně. Mezi další argumenty pro aplikaci uvedeného pravidla patří povinnost mlčenlivosti správce, veřejný zájem na fungování rodiny a v neposlední řadě také ochrana potenciálních správců, kteří se rozhodují, zda funkci přijmou.

Správce má povinnost mlčenlivosti vůči každému z beneficiů, je-li jich několik, správce nesmí sdělit osobní informace jednoho beneficianta ostatním. Tento požadavek nesouvisí jen s povinností mlčenlivosti, ale také s povinností jednat nestranně vůči všem beneficiům. Ochrana budoucích potenciálních správců má rovněž své opodstatnění. Správce je volen pro své osobní vlastnosti a schopnosti, přičemž klíčová je důvěra ve vztahu ke správci. Pokud by správce byl povinen sdělovat beneficiům důvody každého svého rozhodnutí, vystavil by se do pozice, kdy by mohl být neustále žalován nespokojeným beneficiem, který s jeho rozhodnutím nesouhlasí. Takový stav by nebyl ku prospěchu ani jedné ze stran.⁶⁰

Ačkoliv takovýto postup se zdá jako efektivní, nese s sebou i určitá rizika. Kontrola nad trustem vykonávána soudem může v případech, kdy správce neodůvodní své rozhodnutí, vyústit až ve zrušení rozhodnutí. Nedostatek důvodu rozhodnutí může vyústit v jeho zrušení. Soud v takovém případě nebude mít možnost věcně přezkoumat rozhodnutí a rozhodnout, zda by jiný správce ve stejném postavení jednal stejně. Správce, jenž vydal napadené rozhodnutí, by pak musel prokázat, že jiný správce v jeho postavení by jednal stejně.

---

⁵⁷ WATT, Gary. *Trusts & Equity*. 5th edition. Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 371-372.

⁵⁸ Rozhodnutí High Court ve věci *Turner v. Turner* ze dne 14. března 1984.

⁵⁹ Rozhodnutí Court of Appeal ve věci *Londonderry's Settlement* ze dne 3. listopadu 1964.

⁶⁰ WATT, Gary. *Trusts & Equity*. 5th edition. Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 377.

Správce je povinen vykonávat svou funkci osobně. Původ této povinnosti vyplývá ze zásady *delegatus non potest delegare*, neboli ten kdo byl pověřen, nesmí pověřit jiného. Nicméně, neznamená to, že správce je povinen vykonávat úplně všechny úkony správy sám. K jednotlivým právním jednáním může správce zmocnit též jinou osobu, avšak musí dbát na její řádný výběr. Vybral-li by správce osobu, která není způsobilá řádně vykonat dané právní jednání, byl by odpovědný společně s touto osobou. V současné době sice pořád platí, že správce trustu je povinen vykonávat svou funkci osobně, avšak je připuštěna daleko větší míra delegace. Zákon o správcích z roku 2000 výslovně v části čtvrté počítá s volbou zástupců správce pro určitá právní jednání.

Správce má též další povinnosti, avšak s ohledem na rozsah práce není možné věnovat se všem. Mezi další povinnosti správce trustu náleží povinnost sdělovat informace beneficiářům, vést účetnictví trustu, rozhodovat jednomyslně, je-li správců více, a dále také povinnosti, které zakladatel správci určí v zakladatelském dokumentu.⁶¹

2.2 Quebec

Quebecká úprava zabývající se správou trustu, konkrétně pak funkcí správce není nijak rozsáhlá. Úpravu jmenování a funkci správce obsahují čl. 1274 až čl. 1278 CCQ. Zásadním rozdílem oproti české úpravě je čl. 1278 CCQ, který stanovuje, že správce má kontrolu a výlučnou správu nad jměním trustu. Správce je oprávněn vykonávat všechna práva související s jměním trustu a může také činit jakákoliv vhodná opatření k zajištění účelu trustu. Poslední věta čl. 1278 CCQ uvádí, že správce trustu vykonává plnou správu, což má odraz v ustanovení § 1456 věta první ObčZ. Žádné další konkrétní povinnosti správce však quebecká úprava trustu, jež byla předobrazem pro úpravu svěřenských fondů v ObčZ, neobsahuje.

Z důvodové zprávy k ObčZ nevyplývá, proč nebylo převzato ustanovení čl. 1278 CCQ doslova a není tak jasně stanoveno, že správce má výlučné právo spravovat jmění svěřenského fondu. Přestože správci náleží plná správa jmění ve svěřenském fondu, existují názory, že zakladatel může vymezením konkrétních práv a povinností správce omezit rozsah plné správy, například tím, že správci zakáže rozmnožovat jmění svěřenského fondu a stanoví mu povinnost, aby je zachoval po určitou dobu. Takovým ujednáním fakticky dojde k omezení práv, která správci přiznává zákon.

---

⁶¹ V podrobnostech viz HUDSON, Alastair. *Equity & Trusts*, 9th edition, New York: Routledge, 2016 nebo též PETTIT Henry Philip. *Equity & Law of Trusts*, 12th edition, Oxford: Oxford university press, 2012.

Právní úprava svěřenských fondů je zařazena do části třetí ObčZ, tedy absolutní majetková práva. Dle ustanovení § 978 ObčZ se lze od zákonné úpravy v části třetí ObčZ odchýlit ujednáním s účinky vůči třetím osobám, jen připouští-li to zákon. Ujednání, kterým zakladatel omezí správci jeho oprávnění, která mu přiznává zákon udělením plné správy, tak má účinky pouze mezi správcem a zakladatelem, potažmo obmyšleným. Takové ujednání nepůsobí vůči třetím osobám. Správce tak i nadále může při správě svěřenského fondu vystupovat jako by byl nadán plnou správou⁶², avšak má povinnost řídit se rozsahem práv a povinností, tak jak mu je vymezil zakladatel. Pokud se jimi řídit nebude a překročí svou pravomoc, bude muset nést důsledky z toho vyplývající. Zejména bude osobně odpovědný za právní jednání učiněné při překročení pravomoci a bude odpovědný jak svěřenskému fondu, tak obmyšlenému, který bude mít vůči správci relativní právo na náhradu škody způsobené překročením pravomoci, respektive porušením povinnosti při správě svěřenského fondu. Tento následek však nastane pouze tehdy, bude-li osoba, se kterou správce jednal, vědět o tom, že překračuje svá oprávnění.

2.3 Česká republika

Zákonná úprava osoby správce svěřenského fondu není příliš rozsáhlá a je omezena pouze na nejnnutnější záležitosti, zbytek je ponechán na vůli stran. Jak již bylo uvedeno v první kapitole, nejsou-li určité otázky upraveny v části svěřenských fondů, použije se na základě pravidla subsidiarity obecná úprava správy cizího majetku jako doplňující.

Z obecné úpravy správy cizího majetku vyplývá řada povinností a práv, která správci náleží. Správce je především povinen vykonávat svou funkci osobně, je připuštěno, aby se nechal zastoupit při jednotlivém právním jednání, avšak odpovídá za pečlivý výběr zástupce a je povinen zajistit jeho dostatečnou instruktáž.⁶³ Správce je nadán plnou správou majetku ve svěřenském fondu. Plnou správou se dle ustanovení § 1409 a § 1410 ObčZ rozumí zajištění rozmnožení majetku a jeho užití ve prospěch obmyšleného, přičemž k dosažení tohoto cíle smí správce činit cokoli, co je nutné a užitečné. Již ze samotného gramatického výkladu však vyplývá, že plná správa je oproti prosté správě širší, z čehož vyplývá, že práva a povinnosti, která stanovuje zákon u prosté správy cizího majetku, se projeví též při plné správě. Správce je tedy povinen uplatňovat všechna práva týkající se majetku vyčleněného do svěřenského fondu a řádně s ním hospodařit. Při investování majetku svěřenského fondu je správce povinen

---

⁶² SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Svěřenské fondy: příležitosti a rizika*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 85.

⁶³ § 1401 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský...

postupovat obezřetně.⁶⁴ Správci samozřejmě přináší možnost zcizovat majetek svěřenského fondu a měnit tak jeho podstatu, pokud to není na újmu obmyšleným.

Veškerou svou působnost včetně plnění povinností je správce povinen vykonávat s péčí řádného hospodáře.⁶⁵ To znamená, že správce je povinen při výkonu funkce postupovat s nezbytnou loajalitou, s potřebnými znalostmi a pečlivostí.⁶⁶ Správce je dále povinen vystupovat vůči všem obmyšleným nestranně.⁶⁷ Správce stíhá i informační povinnost vůči obmyšlenému v případech, kdy by mohlo v důsledku jeho postupu při správě dojít ke střetu zájmů správce a obmyšleného a dále v případech, kdy má správce právo vůči obmyšlenému či majetku ve svěřenském fondu.⁶⁸ Správce je povinen vést záznamy o spravovaném majetku a nesmí smísit spravovaný majetek se svým.⁶⁹

Institut svěřenského fondu je založen na zásadě autonomie vůle stran a jako takový se řídí především smluvními ujednáními, která mezi sebou strany uzavřou. Nicméně, zákon nevyjmenovává v části úpravy svěřenských fondů, jaká práva či jaké povinnosti má správce ve vztahu ke spravovanému majetku, ale především k obmyšlenému, zakladateli či třetím osobám.

Zakladatel si vybírá správce svěřenského fondu⁷⁰ a zároveň v souladu s ustanovením § 1452 ObčZ vydává statut svěřenského fondu, který musí mít každý svěřenský fond. Statut musí obsahovat minimální náležitosti stanovené zákonem mezi které však nepatří vymezení práv a povinností správce. Statut musí být vydán ve formě veřejné listiny⁷¹, tedy notářským zápisem.⁷² Zakladatel tak může práva a povinnosti správce podrobně vymežit ve statutu svěřenského fondu, kterým bude správce při správě majetku svěřenského fondu vázán. Takovýto postup však s sebou nese značnou míru rizika, že nebude pamatováno na všechny myslitelné situace, které mohou při správě nastat, a tedy i riziko, že správce bude při správě postupovat nekorektně.

Vymezení práv a povinností správce svěřenského fondu do statutu nelze doporučit, neboť poskytnout jejich taxativní výčet není možné. Skutečnost, že statut svěřenského fondu nelze změnit jednostranným právním jednáním⁷³, ale pouze skrze soudní rozhodnutí, také limituje

---

⁶⁴ JOSKOVÁ, Lucie. Postavení svěřenského správce. In TICHÝ L., RONOVSÁ K. a KOCÍ M. (eds). *Trust a srovnatelné instituty v Evropě*. Praha: Centrum právní komparistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2014, s.182.

⁶⁵ § 1411 zákona č. 89/2012 Sb., občanský...

⁶⁶ § 159 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský...

⁶⁷ Tamtéž, § 1412.

⁶⁸ Tamtéž, § 1413.

⁶⁹ Tamtéž, § 1414.

⁷⁰ Tamtéž, § 1455.

⁷¹ Tamtéž, § 1452 odst. 3.

⁷² Tamtéž, § 3026 odst. 2.

⁷³ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Svěřenské fondy: příležitosti a rizika*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 18.

možnosti, jak pružně reagovat na situace, se kterými by se správce během výkonu své funkce mohl setkat. Lze tedy uzavřít, že vymezení konkrétních práv a povinností náležejících svěřenskému správci do statutu svěřenského fondu není vhodné. Ostatně vysoká míra ingerence zakladatele do fungování svěřenského fondu není žádoucí a neodráží způsob fungování trustu v Anglii, kde je role zakladatele po vytvoření trustu minimální.

Svěrenský fond má sloužit k určitému účelu vymezenému zakladatelem, zpravidla ve prospěch nějaké osoby, která je zakladateli blízká. V rámci svěřenského fondu by to proto měl být obmyšlený, kdo následně bude kontrolovat správce při výkonu jeho funkce, nikoliv zakladatel, který se svého jmění vzdal právě ve prospěch obmyšleného. Zákonná úprava přiznává zakladateli nebývale silné postavení, což může být na újmu právě obmyšleným. Zakladatel jakožto osoba oprávněna jmenovat i odvolat správce, tak může i po vzniku svěřenského fondu, nedohodnou-li se strany jinak, podstatně ovlivňovat způsob jeho správy. Zakladatel by tak neměl kazuisticky vymezovat práva a povinnosti správci, měl by se více zaměřit na důkladný výběr osoby správce a přenechat mu správu svěřenského fondu. Takový postup by byl vhodný zejména s ohledem na naplnění smyslu a účelu svěřenského fondu, kterým je správa majetku ve svěřenském fondu ve prospěch obmyšleného.

Jedním z klíčových prvků svěřenství je, že správa majetku má směřovat ku prospěchu obmyšleného. Cílem správce je spravovat majetek tak, aby byl obmyšlenému, pokud možno, co nejvíce k užitku. Vhodným řešením se tak jeví uzavření smlouvy upravující vztah mezi správcem a obmyšleným. Obsah smlouvy pak mohou tvořit práva a povinnosti zákonem výslovně neupravená, případně rozšířená či zúžená zákonná práva a povinnosti, či například podrobný mechanismus zajišťující obmyšlenému efektivní kontrolu nad kroky správce. Smlouva by pak stranám poskytla oproti statutu svěřenského fondu mnohem flexibilnější nástroj, jež by lépe vyhovoval jejich potřebám a zajistila jim tak větší právní jistotu.

3 Odpovědnost správce

Svěřenský správce je povolán k tomu, aby spravoval cizí majetek ve prospěch třetí osoby. Jeho postavení v institutu svěřenských fondů je nezastupitelné, jelikož patří ke klíčovým subjektům daného právního vztahu. S vykonáváním této funkce jsou spojena různá práva a povinnosti, která mají sloužit v co nejvyšší míře k naplňování smyslu a účelu svěřenského fondu. V určitých případech však svěřenský správce při výkonu své funkce překročí stanovené pravomoci, jindy zas poruší svou povinnost, aniž by si toho byl vědom. Obě situace mohou vést k tomu, že správce bude odpovědný za následky, které způsobil svým jednáním, jenž neodpovídá vymezenému rámci. Otázkou však zůstává, komu bude správce odpovídat. Svěřenskému fondu, obmyšlenému, zakladateli či snad spolusprávčům?

3.1 Velká Británie

Anglické právo podobně jako české rozlišuje několik druhů odpovědnosti. Základ tvoří odpovědnost za zavinění, přičemž forma zavinění není rozhodující a odpovědnost za následek, tedy objektivní odpovědnost bez ohledu na zavinění. Porušení fiduciárních povinností spadá do druhé kategorie. Fiduciární povinnost klade důraz na čest, poctivost, důvěru a věrnost.⁷⁴ Tyto aspekty však nejsou pro charakteristiku vztahu jako fiduciárního rozhodující. Není totiž nutné, aby mezi dvěma osobami skutečně existovala důvěra a zase na druhou stranu existují vztahy, ve kterých jsou osoby spojené vysokým stupněm důvěry, avšak jejich vztah není pojímán jako fiduciární. Jedná se například o vztah rodič a dítě, učitel a student či doktor a pacient.⁷⁵ V rozhodnutí australského nejvyššího soudu, ve věci *Hospital Products Ltd v. United States Surgical Corporation*, soudce Mason k fiduciáři uvedl, že je jím osoba, která se zavazuje jednat pro jiného nebo jeho jménem či v zájmu jiné osoby, a to takovým způsobem, kterým ovlivní zájmy této jiné osoby.⁷⁶

Povinností, které může správce trustu porušit, existuje mnoho. Nejčastějšími případy porušení povinností dovozených soudní praxí jsou neoprávněné investice, vydání majetku trustu cizím osobám a nevykonávání své diskreční pravomoci. Právo přiznává beneficiům různé možnosti, jak se domoci nápravy v případech, kdy správce trustu poruší své povinnosti. V některých případech postačí podat žalobu u soudu na splnění povinnosti, přičemž soud nařídí

---

⁷⁴ NOLAN, Donal, DAVIES John. In BURROWS, Stephen Andrew. *Principles of the English law of obligations*. Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 218.

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ Rozhodnutí High Court of Australia ve věci *Hospital Products Ltd. v. United States Surgical Corporation* ze dne 25. října 1984.

správci, aby řádně plnil své povinnosti. Tento způsob nápravy výkonu funkce správce odpovídá základnímu právu beneficenta, jenž spočívá v nároku na řádný výkon správy trustu svěřenským správcem. Rozdílná je však situace v případě, kdy v důsledku porušení povinnosti při správě způsobí správce škodu. V těchto případech bude správce osobně odpovědný za škodu způsobenou porušením svých povinností. Není přitom rozhodné, zda škoda vznikne v důsledku podvodného jednání správce, jeho nekompetentnosti či nezaviněně, aniž by měl vědomost o tom, že se svým jednáním dopouští porušení svých povinností.⁷⁷ Soudní praxe dovodila též případy, kdy porušení povinnosti správcem nevedlo k jeho osobní odpovědnosti.⁷⁸

Nejčastějším způsobem náhrady škody je poskytnutí monetární náhrady. To však není jediný způsob, jakým lze škodu nahradit. Získá-li v důsledku porušení svých povinností správce trustu prospěch, protože využil při transakci důvěrné informace, jež získal při výkonu své funkce, bude odpovědný vydat tento profit zpátky do majetku trustu. Správce není jediný, na kom se beneficianti mohou uspokojit. V určitých případech dává právo beneficentům možnost žalovat též třetí osoby, kterým se neoprávněně dostalo plnění z majetku trustu.⁷⁹

V anglickém právu je nutné rozlišovat porušení jakých povinností se správce trustu dopustil. Právo totiž připouští různé druhy náhrady způsobené škody vůči různým porušením. Teorie i praxe proto rozlišuje dva typy porušení povinností. První z nich představuje jednání správce, které zcela vybočuje z jeho pravomocí přiznaných mu zákonem či zakladatelským dokumentem. Příkladem může být použití majetku trustu k investici, kterou zakladatelský dokument neumožňuje. Druhý případ zahrnuje jednání správce, ke kterému je oprávněn zakladacím dokumentem. Toto jeho oprávněné jednání je však vadné, a právě proto je příčinou vzniku škody. Do této kategorie spadá situace, kdy správce nejedná při výkonu své pravomoci s potřebnou péčí, například pokud nedbale investuje prostředky trustu či nedbale vykonává dozor nad jim zvolenými zástupci.

První situaci lze demonstrovat následovně. Správce neoprávněně investuje prostředky z majetku trustu a hodnota investice se propadne. Beneficiant má v tomto případě právo žádat soud, aby upravil účetnictví trustu do podoby, v jaké by bylo, kdyby k neoprávněné investici nedošlo. Na neoprávněnou investici pak bude nahlíženo jako na investici uskutečněnou správcem na jeho vlastní účet a z jeho vlastního majetku. Správce bude povinen nahradit škodu

---

⁷⁷ MOFFAT, Graham a kol. *Trusts law: text & materials*. 4th edition. New York: Cambridge University Press, 2005, s. 546.

⁷⁸ V podrobnostech viz rozhodnutí House of Lords ve věci *Target Holdings Ltd v. Redferns* ze dne 20. července 1995.

⁷⁹ MOFFAT, Graham a kol. *Trusts law: text & materials*. 4th edition. New York: Cambridge University Press, 2005, s. 547.

v rozsahu, v jakém investoval prostředky z majetkové podstaty trustu, nikoliv pouze hodnotu ztráty, která vznikla v důsledku ztráty hodnoty investice. Pokud se však ukáže, že správce provedl neoprávněnou investici, jež se ukázala jako zisková pro beneficiary, pak mají beneficiary na výběr. Buď příjmu tuto investici jakožto učiněnou na účet trustu anebo budou žádat úpravu účetnictví a domáhat se náhrady neoprávněně vyplacené investice zpět do majetku trustu z majetku správce.

Druhá množina případů je pak dále závislá na posouzení toho, zda se jedná v daném konkrétním případě o porušení povinnosti, která je zároveň fiduciární či jde o porušení prosté povinnosti. Rozlišování těchto případů má významné důsledky při řešení otázek náhrady škody, neboť od správné kvalifikace porušených povinností odvisí možné nároky, které lze beneficiarym přiznat. Vztah správce a beneficiary je tedy typickým fiduciárním vztahem. Klíčovou povinností v tomto vztahu je povinnost loajality správce vůči beneficiarym. Loajalita zahrnuje mimo jiné povinnost jednat v dobré víře, zdržet se jednání, kterými by se správce mohl dostat do konfliktu zájmů či zákaz získávat osobní prospěch z majetku trustu.

Naproti tomu stojí jiné povinnosti, které však nejsou fiduciární. Jedná se například o povinnost vykonávat funkci s řádnou péčí, jednat nestranně a osobně či rozdělovat prostředky z majetku trustu beneficiarym.⁸⁰ Obě povinnosti jsou odlišné. Vyjasnění rozdělení povinností na prosté a fiduciární poskytl soudce Ipp ve věci *Permanent Building Society v. Wheeler*, kde uvedl že existence fiduciárního vztahu neznámá, že všechny povinnosti, jež má správce vůči beneficiary, jsou fiduciární. Jako příklad poté uvedl povinnost správce vykonávat funkci s potřebnou péčí, přestože je povinností vyplývající z ekvity, není fiduciární.⁸¹ Odkázal přitom na rozhodnutí ve věci *Girardet v. Crease & Company*, ve kterém soudce Southin poukázal na původ slova fiduciární, které pochází z latiny a znamená důvěru. Následně uvedl příklad, ve kterém se advokát dopustil porušení fiduciární povinnosti, když ukradne svému klientovi peníze. Avšak, slovy soudce Southina: „*tvrdit, že prostá neopatrnost při poskytování rady je porušením fiduciární povinnosti je překrucováním slov.*“

Pokud se bude jednat o porušení fiduciární povinnosti, bude beneficiary žádat náhradu škody podle práva ekvity. Půjde-li však o škodu způsobenou porušením nefiduciární povinnosti, pak bude žádat náhradu podle práva, typicky se bude jednat o pekuniární kondemnaci. V případě, že se jedná o porušení nefiduciární povinnosti, je správce povinen k náhradě škody, pokud vznikla v důsledku porušení jeho povinností. Rozsah náhrady škody je

---

⁸⁰ ATKINS, Scott. *Equity and trusts*. New York: Routledge, 2013, s. 213-214.

⁸¹ Rozhodnutí Supreme Court of Western Australia ve věci *Permanent Building Society v. Wheeler* ze dne 28. července 1994.

vymezen tak, že správce je povinen nahradit konkrétní majetek, který ušel z majetkové podstaty trustu a není-li to možné, zaplatit odpovídající finanční částku, která vyrovná hodnotu majetku trustu do rozsahu, v jakém byla majetková podstata, kdyby nenastalo porušení povinnosti a nevznikla by škoda.⁸² Škoda vzniklá porušením fiduciárních povinností se nahrazuje rovněž v penězích, avšak pouze v rozsahu skutečně vzniklé škody.⁸³

Odpovědnost správce trustu v anglickém právu je objektivní, tedy bez ohledu na zavinění.⁸⁴ Správce trustu je povinen k náhradě škody beneficietům v případech, kdy poruší své povinnosti vyplývající mu z jeho závazku spravovat trust ve prospěch beneficietů a je-li porušená povinnost v kauzálním nexu se vzniklou škodou.⁸⁵ Pokud beneficiet prokáže výše uvedené, soud zaváže správce k povinnosti nahradit škodu. „Dvojitý“ systém práva uplatňovaný v Anglii poskytuje beneficietům širší možnosti uplatnění různých nároků. Jednak se jedná o nároky podle „*common law*“ a dále o nároky vyplývající z práva ekvity. Nároky podle ekvity lze žalovat pouze v případech, kdy je škoda způsobená porušením fiduciární povinnosti. Typickým nárokem přiznávaným podle „*common law*“ je monetární náhrada. Podle práva ekvity se pak rozlišují dva hlavní druhy nároků. První představuje soudní příkaz, kterým soud nařizuje správci zdržet se určitého jednání nebo naopak učinit jednání, aby došlo k odvrácení škody. Druhou možností představuje nárok žádat u soudu, aby správce učinil konkrétní jednání, lépe aby vykonal své právo či svou povinnost v souladu se zakladatelským dokumentem. Rozdíl mezi těmito dvěma nároky je, že v prvním případě se může jednat o uložení jakékoliv povinnosti, zatímco ve druhém se jedná o uložení konkrétní povinnosti vymezené v zakladatelském dokumentu.⁸⁶ Správce však má možnosti, jak se své odpovědnosti zprostit či alespoň snížit její rozsah.

Odpovědnost správce může být omezena vylučovací doložkou, souhlasem beneficietů či plynutím času, případně může správce zprostit odpovědnosti soud. Správce dále není odpovědný v situacích kdy mezi porušením jeho povinností a vznikem škody absentuje příčinná souvislost či pokud nedošlo ke vzniku škody. Ekvita rovněž poskytuje jiné prostředky, jakými se beneficiet může domáhat nápravy. Jedním z nich je tzv. tracing, který umožňuje beneficietovi domáhat se žalobou navrácení majetku neoprávněně vyvedeného z trustu. V případě tracingu uplatňuje beneficiet žalobou své právo k majetku, který náleží do trustu,

---

⁸² PETTIT, Henry Phillip. *Equity and the law of trusts*. 12th edition. Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 510.

⁸³ Rozhodnutí High Court of Justice ve věci Nationwide Building Society v. Radmore (a firm) & Ors ze dne 2. února 1999.

⁸⁴ HUDSON, Alastair. *Equity and trusts*. 7th edition. New York: Routledge, 2013, s. 857.

⁸⁵ PETTIT, Henry Phillip. *Equity and the law of trusts*. 12th edition. Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 510.

⁸⁶ Tamtéž, s. 623-624.

avšak byl z něj neoprávněně zcizen. Nabyvatel však může majetek z trustu nahradit jiným majetkem, ke kterému beneficiant nikdy žádné majetkové právo podle ekvity neměl. V takovém případě se uplatní tracing podle práva ekvity. Aby mohl beneficiant uplatnit své právo, musí mu náležet k původnímu majetku titul podle ekvity. Beneficiant tak bude žalovat na navrácení titulu k nahrazujícímu majetku. Ten totiž představuje původní majetek beneficianta, který pro něj byl vyčleněn do trustu a jenž byl z trustu vyveden. Tracing tak poskytuje odlišný způsob, jakým se beneficiant může domáhat „náhrady škody“. Existují však situace, kdy beneficiant nebude se svou žalobou úspěšný. Jednou z nich je nabytí majetku z trustu nabyvatelem v dobré víře. Ekvita totiž chrání nabyvatele v dobré víře a podle práva ekvity platí, že kdo nabyl majetek za jeho reálnou cenu a nevěděl a ani nemohl vědět, že se jedná o majetek zcizovaný z trustu, pak není nikomu povinen k náhradě, protože se stal absolutním vlastníkem. Osoba, která majetek z trustu nabyla tímto způsobem se označuje jako tzv. miláček ekvity.⁸⁷

Doložky omezující odpovědnost správce trustu nejsou v anglickém právu ničím novým. Užívají je zejména profesionální správci, kteří takto limitují svou odpovědnost v případě nedbalosti. Obecně lze hovořit o tom, že doložky jsou platné a účinné. Anglické právo pro ně nepředepisuje žádnou zvláštní formu, ani žádné zvláštní náležitosti. Stranám je tak ponecháno na vůli, jak doložku konstruují a do jaké míry omezí odpovědnost správce za případné škody. Přestože je dána vysoká míra autonomie vůle stran, není možné odpovědnost správce zcela vyloučit. Tak bylo judikováno v případě *Armitage v. Nurse*, kdy soud uznal platnost doložek omezující odpovědnost správce za jakékoliv jednání, kterým vznikla škoda, dokud správce jednal čestně. Správce tak ani nebude odpovědný za své nedbalostní jednání při výkonu funkce, pokud si to strany ujednají. Soudce Millet dále uvedl, že nelze vyjmout správce z odpovědnosti v případech, kdy jedná nečestně. Důvod, proč soud uznal platnost doložek omezujících odpovědnost v tak širokém rozsahu, spočíval v argumentu, že pokud by profesionální správci neměli možnost se chránit, pak by nechtěli funkce správců zastávat.⁸⁸ Doložka omezující odpovědnost tak představuje nejsilnější ochranu, jakou si správce může sjednat a limitovat tak svou odpovědnost za škodu.

Správce může namítnout uplynutí zákonné promlčecí lhůty.⁸⁹ Promlčecí lhůta pro žalobu za porušení trustu je stanovena zákonem na šest let.⁹⁰ Podle doktríny „*laches*“ může správce

---

⁸⁷ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 312-315.

⁸⁸ Rozhodnutí Court of Appeal ve věci *Armitage v. Nurse* ze dne 19. března 1997.

⁸⁹ WATT, Gary. *Trusts & Equity*. 5th edition. Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 438.

⁹⁰ Limitation Act 1980, Part I, section 21.

rovněž namítat, že žalobce otálel s uplatněním svého práva u soudu a domáhat se zamítnutí žaloby z tohoto důvodu. Doktrína má původ v ekvité a v podstatě je přesným opakem bdělosti. Bdělému žalobci soud právo přizná, pokud jej vznesl včas. Naopak žalobci, který vyčkává s podáním žaloby, hrozí zamítnutí jeho žaloby v případě, že soud na základě této obrany shledá, že přiznání nároku by bylo nespravedlivé.⁹¹ Soud může zamítnout žalobu i v případě, že zákonná promlčecí lhůta ještě neuplynula.⁹² Promlčení a „*laches*“ jsou tak nástroje, které zajišťují, že práva budou uplatňována v rozumném časovém rámci.

Ať už jde o odpovědnost za ztrátu trustu či za neoprávněný zisk, správce je odpovědný osobně. Správce bude nahrazovat škodu a případně vyplácet neoprávněný zisk ze svého vlastního majetku a nikoli z majetku trustu. Nárok obmyšleného pak nezávisí na skutečnosti, zda je správce stále v držení majetku trustu. Pokud však správce bude stále v držení majetku trustu, pak má obmyšlený možnost uplatňovat i svá vlastnická práva k majetku trustu. Skrze tuto koncepci dochází k posílení ochrany obmyšleného, který si může vybrat, jaké své právo uplatní, zda bude požadovat kompenzaci od samotného trustu či se rozhodne žalovat pouze správce.

Osobní odpovědnost správce může vést až k jeho insolventnosti. Možnost tohoto následku je umocněna také tím, že v případě více správců, má jejich odpovědnost solidární povahu a jsou zavázáni společně a nerozdílně. To znamená, že každý z nich je zodpovědný za celou žalovanou částku.⁹³ Správce se tak při porušení své povinnosti při správě trustu vystavuje riziku osobního bankrotu s dlouhodobými negativními následky, a proto by měl ke své funkci přistupovat zodpovědně a vykonávat ji co nejlépe, aby toto riziko omezil.

Závěrem lze říci, že odpovědnost správce trustu nastává v případě, jsou-li splněny tři předpoklady. Zaprvé, jednání správce představuje porušení jeho povinností, zadruhé musí dojít ke vzniku škody a zatřetí mezi jednáním správce porušujícím povinnosti a vznikem škody musí existovat příčinná souvislost. Chybí-li některý z těchto elementů, pak není možno povolat správce k odpovědnosti. Specifikem vztahujícím se k odpovědnosti správce jsou klauzule vylučující odpovědnost. V soudní praxi jsou tato ustanovení shledávána platnými a účinnými pokud, pokud neomezují odpovědnost správce za porušení základních fiduciárních povinností, tj. povinností loajality, nestrannosti a za porušení zákazu získat pro sebe prospěch. Tyto závazky tvoří základ fiduciárního vztahu, na kterém je trust založen, a proto není vyjmutí

---

⁹¹ BARNETT, Simon. *Course notes: equity and trusts*. New York: Routledge, 2014, s. 7.

⁹² GARNER, Bryan. *Black's Law Dictionary*. 8th edition. Eagan: Thomson West: Aspatore Books, 2004, s. 2553-2554.

⁹³ WATT, Gary. *Trusts & Equity*. 5th edition. Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 439.

správce z odpovědnosti za jejich porušení možné. Pokud by správce nebyl odpovědný za jejich porušení, nedalo by se v tom případě hovořit o trustu.

3.2 Quebec

Právo kanadské provincie Quebec se stalo inspiračním zdrojem pro právní úpravu svěřenských fondů v České republice. Český zákonodárce konkrétně čerpal z úpravy obsažené v quebeckém občanském zákoníku, kdy byla převzata jednak úprava svěřenského fondu (kniha čtvrtá, titul šestý, kapitola druhá), jednak úprava správy cizího majetku (kniha čtvrtá, titul sedmý).

Odpovědnost správce svěřenského fondu není zakomponována ve zvláštní úpravě tohoto institutu, proto se stejně jako v českém právu použijí obecná ustanovení o odpovědnosti za škodu. Quebecký občanský zákoník má zakotvenu úpravu odpovědnosti za škodu v knize páté, titulu prvním, kapitole třetí.

Quebecké právo rozeznává také dva typy odpovědnosti za škodu v závislosti na tom, zda ke vzniku škody došlo porušením práva nebo porušením smlouvy. Článek 1457 CCQ představuje obecnou klauzuli odpovědnosti za škodu způsobenou porušením jiné než smluvní povinnosti. Dle tohoto ustanovení má každý povinnost chovat se v souladu s normami, které na něj dopadají, s ohledem na okolnosti, zvyklosti nebo zákon tak, aby jinému nezpůsobil újmu. Má-li škůdce plnou rozumovou a volní vyspělost a nedostojí-li svým povinností, pak bude povolán k odpovědnosti za újmu, kterou způsobil svým zaviněním. Následující čl. 1458 CCQ představuje základ odpovědnosti za škodu porušením smluvní povinnosti. V souladu s touto normou má každý povinnost dostát svým smluvním povinností. Pokud škůdce poruší povinnost ze smlouvy, nastává jeho odpovědnost za újmu, která vznikla druhé smluvní straně.

Strany smlouvy nemohou vyloučit aplikaci zákonné úpravy smluvní odpovědnosti za škodu poukazem na pravidla pro ně výhodnější či smlouvu omezující odpovědnost stran. Přesto existuje případ, kdy se škůdce bude moci zprostit odpovědnosti. Článek 1470 CCQ umožňuje zproštění odpovědnosti v případech, kdy škůdce prokáže, že újma byla způsobena vyšší mocí, tedy nepředvídatelnou a nepřekonatelnou událostí. Škůdce zároveň na sebe nesmí převzít riziko vyšší moci, pokud jej převzal, nemá možnost, jak se zprostit odpovědnosti. Quebecké právo nepřipouští vyloučení ani omezení odpovědnosti v případech porušení zákonné povinnosti, pokud k němu došlo úmyslně či z hrubé nedbalosti. Stejně platí o újmě způsobené na zdraví a morální újmě.⁹⁴

---

⁹⁴ Viz čl. 1474 Civil Code of Quebec.

Na postavení správce trustu se podpůrně aplikují ustanovení správy cizího majetku.⁹⁵ Základní povinností správce trustu je vykonávat svou funkci obezřetně a pečlivě, přičemž musí jednat čestně a věrně (tj. loajálně) v nejlepším zájmu beneficentů.⁹⁶ Pro určení, dle jakých pravidel bude posuzována odpovědnost správce trustu v Quebecu, je nezbytné zjistit, jaké jsou výše uvedené povinnosti povahy, zda se jedná o povinnosti smluvní či zákonné. Správce cizího majetku, a tedy i trustu, má povinnost postupovat při výkonu své funkce v souladu s právem a zakladatelským dokumentem, přičemž musí jednat v rámci svých oprávnění.⁹⁷

Existují tedy dva důvody, na jejichž základě vznikají správci trustu povinnosti. Poruší-li správce nějakou svou povinnost, tak pro určení, jaká pravidla náhrady škody na danou situaci aplikovat bude rozhodující, jaký má porušená povinnost právní základ. Předně bude nutné nahlédnout do zakladatelského dokumentu, zda neobsahuje konkrétní porušenou povinnost, případně zda porušenou povinnost nikterak nemodifikuje oproti jejímu zákonnému vymezení. Nebude-li povinnost obsažena v zakladatelském dokumentu, bude se jednat o povinnost stanovenou správci trustu legislativou. Ve druhém případě se bude aplikovat úprava deliktní odpovědnosti, kdy správce bude muset pro zproštění se odpovědnosti prokázat, že vznik škody nezavinil. První okruh případů bude spadat pod smluvní odpovědnost. Správce zde má jen omezené možnosti, jak se zprostit povinnosti k náhradě škody. Ke zproštění musí prokázat, že škoda vznikla v důsledku vyšší moci, tedy nepředvídatelné a nepřekonatelné události, o které správce neprohlásil, že nenastane.

Rozlišit povahu odpovědností správce trustu je obtížné. Primárně jeho povinnosti vyplývají ze zákona, případně mu je vymezuje zakladatel v zakladatelském dokumentu. Povinnost postupovat při výkonu funkce správce trustu obezřetně a pečlivě zakotvuje zákon. Nicméně její obsah může být vymezen právě v zakládajícím dokumentu trustu, v takovém případě se pak bude jednat o povinnost smluvní. Přestože nebude tato povinnost v zakládacím dokumentu trustu nijak upravena, mám za to, že by se mělo stále jednat o smluvní povinnost. Správce totiž přijímá závazek držet a spravovat trust ve prospěch beneficentů. Povinnost obezřetně a řádné péče nepochybně tvoří obsah závazku mezi těmito dvěma subjekty.

Závazek mezi správcem a beneficenty vzniká na základě právního jednání zakladatele, kterým dochází k založení trustu⁹⁸ a vzniká přijetím závazku správcem trust držet a spravovat.⁹⁹ Povinnost vykonávat svou funkci obezřetně a pečlivě by proto měla být chápána především

---

⁹⁵ Viz čl. 1299 Civil Code of Quebec.

⁹⁶ Viz čl. 1309 Civil Code of Quebec.

⁹⁷ Viz čl. 1308 Civil Code of Quebec.

⁹⁸ Viz čl. 1260 Civil Code of Quebec.

⁹⁹ Viz čl. 1264 Civil Code of Quebec.

jako smluvní povinnost, bez ohledu na to, zda byla upravena v zakládacím dokumentu trustu či nikoliv. Becker k povaze povinnosti řádné péče uvádí, že se jedná o smluvní povinnost, protože správce trustu se ujmutím správy ocitá v závazkových vztazích *sui generis*, z nichž je správce zavázán a mělo by se tak jednat o smluvní povinnost, přičemž odkazuje na úpravu čl. 1458 CCQ, který upravuje smluvní odpovědnost.¹⁰⁰ Poruší-li tedy správce trustu při správě povinnost řádné péče, bude odpovídat za porušení smluvní povinnosti bez ohledu na zavinění.

Předpoklady odpovědnosti za škodu v takovém případě budou 1) porušení smluvní povinnosti (řádne péče), 2) vznik škody a 3) příčinná souvislost mezi porušením smluvní povinnosti a vznikem škody. Jedná se o tři klíčové elementy, které musí být naplněny, aby správce mohl být povolán k odpovědnosti. Nutno uvést, že v případech, kdy správce trustu poruší nějakou smluvní povinnost, avšak nedojde k porušení řádné péče, nebude v takových případech odpovědný, i kdyby trustu vznikla škoda. Povinnost řádné péče se totiž více než k výsledku činnosti vztahuje na činnost samu. Tedy, prokáže-li správce trustu, že vynaložil řádnou péči, a přesto došlo ke vzniku újmy, tak nebude za způsobenou újmu odpovídat.

3.3 Česká republika

Zvláštní úprava svěrenských fondů neobsahuje normy upravující odpovědnost správce svěrenského fondu, proto se použije obecná úprava odpovědnosti za škodu v ObčZ. Odpovědnost osob je v občanském právu dvojího druhu. Jednak odpovědnost při porušení zákonné povinnosti, která je konstruována jako odpovědnost za zavinění, jednak odpovědnost při porušení smluvní povinnosti koncipovaná jako odpovědnost objektivní, tedy bez ohledu na zavinění. Odpovědnost svěrenského správce nelze jednoznačně přiřadit k jednomu druhu. S ohledem na výše uvedené budou v následující kapitole analyzovány oba přístupy s cílem předložit argumenty na základě kterých bude určeno, zda se odpovědnost svěrenského správce řadí spíše k objektivní či subjektivní odpovědnosti. Kapitola se rovněž dotkne možných způsobů obrany správce proti žalobám o náhradu škody nejen v českém právním řádu, ale rovněž ve světle zahraničních právních úprav, které byly popsány výše. Závěrem budou uvedeny úvahy *de lege ferenda*, týkající se odpovědnosti správce svěrenského fondu a úpravy jeho povinností.

Správce svěrenského fondu je primárně odpovědný beneficiantům, což vyplývá z povahy fiduciárního vztahu, v jakém se tyto subjekty vůči sobě navzájem nachází. To však neznamená,

---

¹⁰⁰ BECKER, Rainer. *Die fiducie von Québec und der trust. Ein Vergleich mit verschiedenen Modellen fiduziarischer Rechtsfiguren im civil law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2007, s. 216.

že by správce nemohl být odpovědný zakladateli, což může nastat v případě, že zakladatel určí sám sebe obmyšleným ze svěřenského fondu. Primárně však bude správce odpovídat za své jednání svěřenskému fondu a obmyšleným. Nejdůležitější povinností správce je postupovat při správě s péčí řádného hospodáře, která je vymezena v ustanovení § 159 ObčZ, jakožto péče vykonávaná s nezbytnou loajalitou, potřebnými znalostmi a pečlivostí.¹⁰¹ Tento standard péče je objektivní a kombinuje v sobě tři zvláštní povinnosti, které jsou na správce kladeny v jurisdikcích „*common law*“. Dalšími povinnostmi správce jsou povinnost rozmnožovat jmění svěřenského fondu, vést řádné účetní záznamy o jmění svěřenského fondu a poskytovat obmyšleným informace o vykonávané správě. Lze též uvést povinnost jednat nestranně vůči obmyšleným, je-li jich více, povinnost oznámit, byť jen potenciální konflikt zájmů či například povinnost nesmísit svůj majetek se spravovaným jměním. Standard péče řádného hospodáře musí správce dodržovat vždy, bez ohledu na to, o kterou konkrétní povinnost se zrovna jedná. Péče řádného hospodáře je stěžejní povinností správce, a protože se vztahuje na jakoukoliv činnost správce při výkonu funkce, bude odpovědnost správce svěřenského fondu analyzována právě ve vztahu k této povinnosti.

Odpovědnost za porušení zákonné povinnosti je upravena v ustanovení § 2910 ObčZ. Smluvní odpovědnost je poté upravena v ustanovení § 2913 ObčZ. Obě ustanovení jsou koncipována rozdílně a k jejich aplikaci se vyžaduje naplnění různých předpokladů.

K předpokladům odpovědnosti za porušení zákonné povinnosti patří jednání škůdce, které spočívá v zásahu do absolutního práva chráněného zákonem, vznik škody, zavinění a příčinná souvislost mezi jednáním a vznikem škody. Této odpovědnosti je možno se zprostit exkulpací, tedy prokázáním, že škůdce nejednal zaviněně, je-li to prokázáno, nenastává odpovědnost.

Odpovědnost za porušení smluvní povinnosti nastává v případě, že škůdce poruší svým jednáním smluvní povinnost, dojde ke vzniku škody a obě události jsou spolu v příčinné souvislosti. Odpovědnosti za porušení smluvní povinnosti je možno se zprostit liberací, tj. prokázáním liberačního důvodu, který spočívá v překážce určité kvality. Pro zproštění odpovědnosti se musí jednat o překážku – mimořádnou, nepředvídatelnou, nepřekonatelnou a nezávislou na vůli dlužníka.¹⁰² Není-li naplněn, byť jen jeden element kvality překážky, odpovědnosti se škůdce nezproští.

Pro klasifikaci odpovědnosti správce za porušení povinnosti péče řádného hospodáře je nezbytné rozhodnout, zda je povinnost péče řádného hospodáře povinností zákonnou či

---

¹⁰¹ § 159 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský...

¹⁰² § 2913 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský...

smluvní. Přístup k této otázce není v odborné literatuře jednotný. Lze najít argumenty jak ve prospěch zákonného, tak smluvního pojetí této povinnosti.

3.3.1 Povinnost péče řádného hospodáře jako povinnost smluvní

Svejkovský k povinnosti péče řádného hospodáře uvádí, že ustanovení § 159 ObčZ určuje obsah smlouvy jejímiž stranami jsou právnická osoba a člen voleného orgánu této právnické osoby. Smluvní charakter dovozuje ze dvou vzájemných jednostranných právních jednání. Prvním z nich se stává volba, jmenování či jiný způsob povolání osoby do funkce. Druhým je pak přijetí této funkce ze strany povolané osoby. V důsledku přijetí funkce vzniká členovi voleného orgánu závazek vůči právnické osobě, jehož obsahem je výkon funkce s nezbytnou loajalitou, potřebnými znalostmi a pečlivostí. Odstavec 1 věta druhá předmětného ustanovení normuje vyvratitelnou domněnku zavinění, když stanovuje, že jedná nedbale ten, kdo není péče řádného hospodáře schopen, přestože to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu. K této povinnosti Svejkovský uvádí, že se jedná o zákonnou povinnost. Dále je rozvedeno, že povinnosti obsažené v ustanovení § 159 odst. 1 ObčZ jsou právní povinnosti a pro odpovědnost za škodu způsobenou členem voleného orgánu právnické osoby musí být naplněny tyto předpoklady; porušení právní povinnosti, vznik škody a příčinná souvislost mezi nimi.¹⁰³ Svejkovský však neuvádí, zda se jedná o odpovědnost subjektivní či objektivní. První větu prvního odstavce chápe Svejkovský jako vymezení obsahu smlouvy, logickým závěrem, který vyplývá z této úvahy je, že porušení péče řádného hospodáře je porušením smluvní povinnosti. Naproti tomu, porušení povinnosti, která je stanovena ve větě druhé prvního odstavce by dle výše uvedeného mělo vést k odpovědnosti subjektivní, která nastává v důsledku porušení zákonné povinnosti.

Lasák k povaze odpovědnosti za škodu způsobenou porušením péče řádného hospodáře konstatuje, že může být sporné, zda se jedná o porušení zákonné nebo smluvní povinnosti. Připouští, že lze argumentovat ve prospěch obou přístupů, avšak sám se přiklání k názoru, že se jedná o porušení smluvní povinnosti, a nikoliv povinnosti zákonné. Argumentuje především vznikem funkce člena voleného orgánu a jejím přijetím ze strany člena, které považuje za zvláštní důvod uzavření smlouvy mezi členem voleného orgánu a právnickou osobou. Vztah mezi právnickou osobou a členem jejího voleného orgánu je nepochybně smluvní. Na podporu smluvní povahy povinnosti péče řádného hospodáře uvádí možnost uzavření smlouvy mezi právnickou osobou a členem jejího voleného orgánu, přičemž obsahem bude konkretizace

---

¹⁰³ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. In SVEJKOVSKÝ, Jaroslav (ed). *Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 94-98 (§ 159 ObčZ).

vzájemných práv a povinností obou subjektů. Lasák uzavírá, že péče řádného hospodáře je imanentní součástí smluvního vztahu, do kterého vstupují člen voleného orgánu a právnická osoba z čehož dovozuje, že povaha povinnosti péče řádného hospodáře má smluvní charakter.¹⁰⁴

3.3.2 Povinnost péče řádného hospodáře jako zákonná povinnost

Hámorská ve svém pojednání poukazuje na změnu právní úpravy odpovědnosti za škodu způsobené porušením právní povinnosti. Uvádí, že v občanském zákoníku je odpovědnost konstruována jako subjektivní, což je rozdíl oproti předchozí úpravě obchodního zákoníku. Tedy škůdce odpovídá pouze za zaviněné porušení zákonné povinnosti. Uzavírá, že bude-li člen voleného orgánu obchodní korporace jednat nezaviněně, pak se odpovědnosti k náhradě škody způsobené nezaviněným porušením péče řádného hospodáře zproští.¹⁰⁵ V tom lze rovněž spatřovat názor, že péče řádného hospodáře je povinností, která pro členy volených orgánů obchodní korporace vyplývá ze zákona a nikoli ze smlouvy.

Havel zastává zákonné pojetí, kdy uvádí pět argumentů odůvodňujících jeho závěr. Předně je to kogentní povaha fiduciárních povinností. Dále způsob, jakým je tvořen obsah vztahu mezi členem orgánu a korporace, tedy obsah závazku vzniklého ze zákona se řídí zákonem, přiměřeně příkazem a případně smlouvou, je-li mezi stranami uzavřena. Povinnost jednat s péčí řádného hospodáře však vzniká ze zákona. Havel argumentuje rovněž tím, že koncepce odpovědnosti jako subjektivní v případě porušení povinnosti řádného hospodáře je více vyhovující s ohledem na pravidlo podnikatelského úsudku.¹⁰⁶

Štenglová a Havel uvádějí, že otázka povahy povinnosti péče řádného hospodáře je velmi diskutovaná. Přičemž se přiklánějí k zákonné povaze a pro tento závěr nabízí následující argumenty. Předně, povinnost jednat s péčí řádného hospodáře vyplývá přímo ze zákona. Dalším argumentem je potřeba zavinění, které se vyžaduje pro vznik odpovědnosti za škodu porušením zákonné povinnosti dle § 2910 ObčZ. Přičemž § 2911 ObčZ stanovuje vyvratitelnou domněnku nedbalosti. Ustanovení § 159 odst. 1, věta druhá ObčZ obsahuje rovněž domněnku nedbalosti, což svědčí také pro zákonnou povahu této povinnosti. Argumentací pro tento přístup je, že jednalo-li by se o porušení smluvní povinnosti, pak by formulování domněnky nedbalosti

---

¹⁰⁴ LASÁK, Jan. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 819-820.

¹⁰⁵ HÁMORSKÁ, Andrea. Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*, 2012, roč. 4, č. 9, s. 250-252.

¹⁰⁶ HAVEL, Bohumil. Výkon funkce člena statutárního orgánu, včetně smlouvy o výkonu funkce v prolnutí ZOK a ObčZ. In ZOUFALÝ, Vladimír. *XXII. Karlovarské právnické dny: XXII. Karlsbader Juristentage*. Praha: Leges, 2014, s. 416-417.

v § 159 odst. 1 věta druhá ztratilo význam, neboť pro vznik odpovědnosti za škodu způsobenou porušením povinnosti ze smlouvy se zavinění nevyžaduje. Na podporu zákonné povahy povinnosti péče řádného hospodáře Havel se Štenglovou dále uvádí, že někdy nelze mezi členem orgánu a obchodní korporací najít žádnou smlouvu. I kdyby se přiklonili k pojetí zastávaném Lasákem, zmíněném výše, stejně není možno usuzovat na dohodu mezi členem orgánu a obchodní korporací v případech, kdy jej do funkce jmenoval soud (např. jmenování likvidátora). Pokud by povinnost péče řádného hospodáře byla chápána jako smluvní, pak by člen statutárního orgánu jmenovaný soudem jako likvidátor bez svého souhlasu neměl povinnost péče řádného hospodáře.¹⁰⁷

3.3.3 Shrnutí

Výše uvedené názory kriticky hodnotí Houdek a nabízí vlastní pohled na problematiku, kdy poukazuje na skutečnost, že předpoklady, kdy je škůdce povinen k náhradě újmy nevyplývají primárně z povahy právního vztahu mezi ním a poškozeným, ale z naplnění té, které skutkové podstaty povinnosti k náhradě újmy. Nevylučuje, aby jednáním škůdce bylo naplněno několik skutkových podstat majících za následek vznik povinnosti k náhradě újmy.¹⁰⁸

Houdek předesílá, že je potřeba předně zkoumat naplnění zákonem stanovených skutkových podstat, a to případ od případu. Má-li se jednat o odpovědnost podle § 2913 ObčZ, pak musí dojít k porušení smluvní povinnosti, přičemž povinnost péče řádného hospodáře řadí mezi smluvní, což opírá o fakt, že tato povinnost je vždy obsahem smlouvy o výkonu funkce a dále o textaci ustanovení § 159 odst. 1 ObčZ, které pracuje s pojmem „zavazuje se“.

Zajímavým se rovněž jeví názor, že se jedná o smluvní povinnost i v případech, kdy je kontraktační prvek ustanovení člena orgánu korporace výrazně oslaben, kdy jako příklad je uvedeno jmenování likvidátora soudem na základě § 191 ObčZ. Na podporu tohoto tvrzení je uveden § 1723 odst. 2 ObčZ, který určuje, že ustanovení ObčZ o závazcích vzniklých ze smluv, se přiměřeně aplikují na závazky vzniklé z jiných právní důvodů. Houdek pak dodává, že fiduciární povinnosti jsou obsahem závazku vůči společnosti i v takových případech a nejedná se toliko o právní povinnosti vznikající ze zákona. Inkorporace povinnosti péče řádného

---

¹⁰⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. In HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 151 (§ 51 ZOKu).

¹⁰⁸ HOUDEK, Zdeněk. Nad charakterem porušení fiduciárních povinností člena voleného orgánu. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2016, roč. 24, č. 4 s. 548.

hospodáře do smlouvy o výkonu funkce případně do stanov společnosti není podstatná, rovněž není nutné doplnění či konkretizace této povinnosti.¹⁰⁹

Argumenty výše uvedené však nevyklučují posouzení porušení povinnosti péče řádného hospodáře jako odpovědnost nastalou v důsledku porušení povinnosti zákonné, tedy odpovědnost nastává dle § 2910 ObčZ. Mezi předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu podle uvedeného ustanovení se řadí mimo jiné i porušení povinnosti stanovené zákonem na ochranu takového práva.¹¹⁰ Povinnost péče řádného hospodáře spadá do této kategorie. Její porušení není pouhým porušením smlouvy, ale rovněž se jedná o zásah do ochranné normy. Praktičnost tohoto přístupu je spatřována v případě odpovědnosti člena orgánu korporace k osobám, vůči nimž není v žádném obligačním vztahu (společníci, akcionáři). Z výše uvedeného tak vyplývá, že společnost má právo si zvolit, který z titulů k náhradě újmy uplatní.¹¹¹

Obecně lze souhlasit s přístupem, který zastává Houdek, konkrétně s jeho argumentací ve prospěch smluvní povahy povinnosti péče řádného hospodáře. Argumenty uvedené výše jsou logické a odůvodňují závěr, proč by tato povinnost měla být chápána spíše jako smluvní, nikoliv jako zákonná. Aplikace výše uvedených závěrů na případ odpovědnosti správce svěřenského fondu však s sebou přináší další otázky. Dle úpravy svěřenského fondu je správce jmenován zakladatelem, případně je povolán jiným způsobem určeným ve statutu.¹¹² Přijetím pověření ke správě dochází ke zřízení svěřenského fondu.¹¹³ Oba tyto kroky představují paralelu k názoru zastávanému Lasákem, jenž je uveden výše a sice, že jsou zde dvě jednostranná právní jednání, která se v konečném důsledku blíží uzavření smlouvy, avšak zůstává otázkou, jaké subjekty smlouvu uzavírají.

Zákon totiž determinuje, že svěřenský správce jedná svým jménem na účet svěřenského fondu, tedy v nepřímém zastoupení. Z uvedeného lze dovodit závěr, že správce je v obligačním vztahu ke svěřenskému fondu, nikoli zakladateli. Poruší-li tak správce povinnost jednat při výkonu své funkce s péčí řádného hospodáře, bude se jeho odpovědnost ve vztahu ke svěřenskému fondu řídit úpravou odpovědnosti za škodu porušením smluvní povinnosti.

Z obecné úpravy správy cizího majetku následně vyplývá, že svěřenský správce vykonává správu ve prospěch beneficianta, tj. v případě svěřenského fondu – obmyšleného. Druhý odstavec poté obsahuje vyvratitelnou právní domněnku, že správce jedná jako zástupce

---

¹⁰⁹ K tomuto závěru blíže viz BEZOUŠKA, Petr. In HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1567.

¹¹⁰ Viz § 2910 věta druhá ObčZ.

¹¹¹ HOUDEK, Zdeněk. Nad charakterem porušení fiduciárních povinností člena voleného orgánu. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2016, roč. 24, č. 4, s. 549-550.

¹¹² § 1455 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský...

¹¹³ § 1451 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský...

vlastníka.¹¹⁴ Zde je však nutno zdůraznit, že se jedná o obecnou úpravu správy cizího majetku, která se však v případě svěřenského správce nemůže uplatnit s ohledem na znění § 1448 odst. 3 ObčZ, kde je jasně stanoveno, že majetek ve svěřenském fondu není vlastnictvím správce, zakladatele, ani obmyšleného. Ve svěřenském fondu je správce právě tím, kdo vykonává vlastnická práva k majetku do něj vyčleněného, nemůže tedy jednat jako zástupce vlastníka. Výchozím stavem proto bude situace, kdy správce bude v obligačním vztahu toliko ke svěřenskému fondu, který mu vznikne v důsledku přijetí pověření ke správě. Vzhledem k absenci právní osobnosti svěřenského fondu a způsobu jednání za svěřenský fond není možné, aby se náhrady škody vůči správci domáhal svěřenský fond. Svěřenský fond je založen primárně za účelem podpory obmyšlených. Aktivně legitimovaným k žalobě na náhradu škody způsobenou porušením povinnosti při správě svěřenského fondu tak bude obmyšlený.

Výše uvedená úvaha se však primárně vztahuje k povinnosti péče řádného hospodáře člena voleného orgánu obchodní korporace. Svěřenský fond ovšem není obchodní korporací, není ani právnickou osobou, je jakýmsi quasi subjektem právních vztahů, které vznikají při správě cizího majetku. Otázka, do jaké míry lze aplikovat závěry výše uvedené na správce svěřenského fondu bude zodpovězena až soudní praxí. Mezi postavením správce svěřenského fondu a členem statutárního orgánu obchodní korporace existují určité paralely. Způsob ustanovování obou subjektů do funkce je obdobný. Vztah subjektů, ať už ke svěřenskému fondu či obchodní korporaci, je fiduciárního charakteru. Lze uzavřít, že v základních aspektech bude možno na odpovědnost svěřenského správce aplikovat závěry, které soudní praxe dovodila ve vztahu k odpovědnosti členů volených orgánů obchodní korporace. Samozřejmě bude nutné při rozhodování zvažovat specifika každého jednotlivého případu, a tam, kde si to bude žádat zvláštní povaha svěřenského fondu jakož i další okolnosti případu, rozhodovat tak, aby bylo co nejvíce vyhověno vůli zakladatele a maximálně naplněn účel svěřenského fondu.

Odpovědnost správce ve vztahu k obmyšlenému by se měla řídit podle ustanovení § 2913 ObčZ, přičemž by měla být chápána jako smluvní povinnost a to přesto, že nemusí existovat žádný smluvní vztah mezi obmyšleným a správcem. Správce je totiž primárně povolován zakladatelem svěřenského fondu. Povolání se může uskutečnit jednostranným právním jednáním – zakladatel vydá pověření a následně jej správce přijme. Rovněž může být správce ustanoven do funkce na základě smlouvy, kterou zakladatel vyčlení majetek do svěřenského fondu. V obou případech se však bude jednat o obligační poměr mezi zakladatelem a správcem, obmyšlený se tohoto právního vztahu neúčastní. Nicméně, správce má povinnost

---

¹¹⁴ § 1400 zákona č. 89/2012 Sb., občanský...

spravovat svěřenský fond ve prospěch obmyšleného, nikoliv ve prospěch zakladatele. Přestože správce neuzavírá žádnou smlouvu s obmyšleným, je vůči němu zavázán, a to na základě smlouvy, kterou uzavřel se zakladatelem. Na vztah správce a obmyšleného by proto bylo možné nahlížet optikou smlouvy ve prospěch třetího. Ronovská a Pihera však uvádějí, že se nejedná o smluvní vztah, ale o obligační vztah svého druhu, kdy se podobá závazku ze smlouvy ve prospěch třetího, avšak nelze jej s ním plně ztotožnit.¹¹⁵

S názorem Ronovské a Pihery lze souhlasit do té míry, že se na vztah obmyšleného a správce nedá nahlížet jako na vztah smluvní, to však nebrání aplikaci ustanovení o smluvní odpovědnosti. Ustanovení § 2913 odst. 1 ObčZ normuje, že v případě porušení smluvní povinnosti se škoda hradí též osobě, jejímuž zájmu mělo splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit. V případě svěřenského fondu vznikne hlavní závazek mezi zakladatelem a správcem, ať již bude přímo uzavřena smlouva mezi těmito subjekty, či zda závazek mezi nimi vznikne pomocí dvou jednostranných právních jednání, která ve svém důsledku vytvoří „smlouvu“.

Pro aplikaci daného ustanovení odpovědnosti za škodu je nutné, aby byly naplněny určité předpoklady. Jedná se především o věcnou a osobní působnost. Věcná působnost určuje, v jakých případech se budou aplikovat pravidla o smluvní odpovědnosti. Primárně se tedy bude jednat o případy porušení povinnosti stanovené smlouvou. V případě svěřenského fondu a jeho správy však nelze hovořit o tom, že by správce měl povinnosti ze smlouvy. K uzavření smlouvy se správcem totiž vůbec nemusí dojít. Navíc v případě obmyšlených budou situace existence právního vztahu mezi nimi a správcem založeným smlouvou výjimečné. S ohledem na ustanovení § 1723 odst. 2 ObčZ se však smluvní odpovědnost aplikuje též na porušení povinností, které vznikají ze závazků, jež vznikly na základě jiných právních důvodů než smlouvy.

Vztah mezi obmyšleným a správcem je nepochybně vztahem, který vzniká na jiném než smluvním základě. Stejně tak vztah mezi zakladatelem a správcem může vzniknout na základě jiného právního titulu, než jakým je smlouva. Vztah mezi zakladatelem a správcem bude spíše založen na dvou jednostranných právních jednáních, která tyto subjekty učiní. Zakladatel jednostranně vyčlení majetek do svěřenského fondu a svěřenský správce přijme pověření k jeho správě. Tato na sebe navazující právní jednání v konečném důsledku vytvoří závazek mezi zakladatelem a svěřenským správcem. Obsahem takového závazku však bude povinnost spravovat majetek vyčleněný do svěřenského fondu ve prospěch třetí osoby, obmyšleného. Zde vzniká otázka, zda je naplněna osobní působnost pravidla o náhradě škody způsobené

---

¹¹⁵ PIHERA, Václav, RONOVSÁ, Kateřina. In SPÁČIL, Jiří a kol. *Věcná práva: věcná práva, katastr nemovitostí a správa cizího majetku*. Praha: C.H. Beck, 2018, s. 284.

porušením smluvní povinnosti. Zákon umožňuje, aby se náhrady škody mohla domáhat též osoba, jejímuž zájmu mělo splnění povinnosti, která je obsahem závazku, zjevně sloužit.¹¹⁶

Z hlediska aplikace uvedeného pravidla na odpovědnost svěřenského správce vůči obmyšlenému je třeba posoudit, zda je obmyšlený, jakožto osoba stojící vně závazku mezi zakladatelem a správcem právě takovou osobou, které má splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit. Důvodová zpráva k citovanému ustanovení uvádí, že ochrana třetích osob musí mít své limity. Požadavek zjevnosti ochrany třetí osoby (obmyšleného) pro škůdce (správce) již v době uzavírání smlouvy je právě tím limitem. K výše uvedenému musí ještě přistoupit skutečnost, že třetí osoba (obmyšlený) má zájem na tom, aby škůdce (správce) plnil své povinnosti vůči němu řádně či poměr mezi zakladatelem a obmyšleným, který by odůvodňoval ochranu obmyšleného.¹¹⁷ V prvním případě nebude o takovém zájmu pochyb, neboť svěřenský fond jakožto zvláštní forma správy cizího majetku má sloužit především obmyšlenému.¹¹⁸ Jako druhý případ uvádí Bezouška situace, kdy věřitel je vůči dlužníku sám povinen určitými právními povinnostmi, které mohou například vyplývat z rodinného vztahu.¹¹⁹

V případě svěřenského fondu bude často splněno i toto kritérium, neboť svěřenský fond představuje možnost, jak usnadnit správu a převod rodinného majetku.¹²⁰ Obmyšlený tak bude často v rodinném poměru k zakladateli, typicky rodiče, kteří vyčlení majetek do svěřenského fondu na podporu svých nezletilých dětí. Dojde-li poté ke škodě na svěřenském fondu, budou to právě nezletilé děti (obmyšlení) rodičů (zakladatelů), kteří budou aktivně legitimovány k podání žaloby na náhradu škody způsobenou porušením povinností svěřenského správce.

Odpovědnost svěřenského správce při porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře se bude řídit ustanovením o náhradě škody způsobené porušením smluvní povinnosti. Povinnost péče řádného hospodáře není jednoduché zařadit, avšak argumenty pro její podřazení ke smluvním povinnostem převažují. Úprava svěřenského fondu neobsahuje konkrétní ustanovení, jak má být správa vykonávána. Subsidiárně se uplatní obecná úprava správy cizího majetku, kdy podle ustanovení § 1411 ObčZ je správce povinen vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře. Péče řádného hospodáře je obecně vymezena v ustanovení § 159 odst. 1 ObčZ. Předně již samotný gramatický výklad naznačuje, že se jedná o povinnost

---

¹¹⁶ § 2913 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský...

¹¹⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ze dne 3. února 2012, s. 570.

¹¹⁸ Viz § 1400 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský...

¹¹⁹ BEZOUŠKA, Petr. In HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1569.

¹²⁰ RADA, Karel. *Svěřenský fond – klidný přístav pro rodinné nemovitosti*. [online]. epravo.cz, 19.března 2019 [cit. 24. června. 2019]. Dostupné z <<https://www.epravo.cz/top/clanky/sverensky-fond-klidny-pristav-pro-rodinne-nemovitosti-109016.html?mail>>.

vyplývající ze závazku, kdy ustanovení § 159 odst. 1 uvádí že ten, kdo přijme funkci člena voleného orgánu, se zavazuje vykonávat ji s péčí řádného hospodáře. Ze slov „zavazuje se“ vyplývá, že mezi právnickou osobou (svěřenským fondem) a správcem vzniká jakýsi kvazi smluvní vztah. Rovněž konstrukce právních vztahů mezi zakladatelem, správcem a obmyšleným, jakožto vztahů relativní povahy odůvodňuje závěr, že v případě způsobení škody správcem porušením povinnosti při správě svěřenského fondu je na místě uplatnit pravidla o smluvní odpovědnosti.

3.3.4 Možnosti obrany svěřenského správce

Z praktického hlediska se rovněž jedná o vhodnou aplikaci, neboť obmyšlení nebudou muset prokazovat zavinění svěřenského správce. Postačí, aby prokázali, že jim, respektive svěřenskému fondu, vznikla v důsledku jednání svěřenského správce újma. Správce pak bude povinen k její náhradě. Své odpovědnosti by se mohl zprostit, prokázal-li by naplnění liberačního důvodu, jak to předpokládá ustanovení § 2913 odst. 2 ObčZ. Dalším případem, kdy správce nebude odpovídat, bude situace, kdy správce sice poruší své povinnosti, avšak nedojde ke vzniku újmy. Výše uvedené však nebrání stranám, aby si ve smlouvě sjednaly jiné důvody zproštění odpovědnosti, případně předem vyloučily odpovědnost správce za některá jednání. Platnost takových doložek však bude vždy na konkrétní úvaze soudu při posuzování žaloby o náhradu škody, zda byly tyto klauzule omezující odpovědnost sjednány platně, zda nejsou v rozporu s dobrými mravy či veřejným pořádkem.

V souvislosti s klauzulemi omezujícími odpovědnost je nutné rovněž zmínit ustanovení § 53 odst. 2 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů, které zakotvuje pravidlo, že k právnímu jednání, které vylučuje odpovědnost člena orgánu obchodní korporace, se nepřihlíží. Přestože se v mnohém svěřenské fondy podobají obchodním korporacím, aplikace ustanovení zákona o obchodních korporacích je v případě svěřenských fondů vyloučena. Nicméně lze vysledovat jisté paralely s českou úpravou odpovědnosti členů orgánů obchodních korporací a s úpravou odpovědnosti správců svěřenských fondů v zahraničních právních řádech. Britské právo rozeznává klauzule omezující odpovědnost správců trustu, stejně tak klauzule omezující odpovědnost členů orgánů obchodních korporací. V případě omezení odpovědnosti správce trustu anglické právo připouští velmi široké klauzule, nikdy však nesmí dojít k omezení základních fiduciárních povinností. Není přípustné, aby byla vyloučena odpovědnost správce v případech, kdy bude jednat neloajálně, v konfliktu zájmů či pro vlastní prospěch. Tohle jsou tři klíčové povinnosti, které představují základ fiduciárního vztahu, a proto není možné odpovědnost za jejich porušení ani smluvně vyloučit.

3.3.5 Úvahy de lege ferenda

Odpovědnost svěřenského správce v českém právu není dostatečně upravena. V úpravě správy cizího majetku, která se podpůrně aplikuje v případech, kdy neexistuje zvláštní úprava svěřenského fondu, najdeme pouze jediné ustanovení, které vymezuje, za jaké následky není svěřenský správce odpovědný.¹²¹ Důvodová zpráva poté uvádí, že se uplatní obecná úprava odpovědnosti za škodu podle části čtvrté občanského zákoníku.¹²² Vzhledem k tomu, že správce je povinen po celou dobu výkonu funkce postupovat s péčí řádného hospodáře, bylo by *de lege ferenda* vhodné vymezit, o jaký typ povinnosti se jedná, zda o povinnost zákonnou či smluvní.

Rovněž by se zákonodárce mohl inspirovat ve výše uvedených právních rádech a převzít úpravu investování z majetku svěřenského fondu a vymezit alespoň základní mantinely, ve kterých může správce při investování majetku svěřenského fondu jednat, a to s ohledem na zvýšení právní jistoty obmyšlených. V praxi nebude výjimečné, že zakladatel a obmyšlený nedisponují dostatečnými odbornými znalostmi v oblasti investování, aby mohli správci vymezit, jaké investice činit smí, jaké již nikoliv, případně k jakým investicím potřebuje souhlas. Pokud by základní rámec byl stanoven zákonem, pak by zakladatel měl určité vodítko, jak vybírat investice, které správci povolí a rovněž obmyšlený by byl obeznámen se způsobem investování majetku svěřenského fondu. Požadavek na zakotvení určitých pravidel investování majetku svěřenského fondu je legitimní a opodstatněný, neboť kodifikace těchto pravidel posílí právní jistotu zakladatelů i obmyšlených. Samozřejmě jejich zakotvení nebude bránit stranám, aby si dohodly práva a povinnosti týkající se investování majetku ze svěřenského fondu odlišně.

Zákon by rovněž měl vymezit, že správci náleží výlučná správa svěřenského fondu, což by odstranilo pochybnosti o tom, zda je zakladatel oprávněn udělovat správci pokyny. Stejně tak by mělo být zákonem stanoveno, že správce nemá k majetku ve svěřenském fondu žádné věcné právo. Obě tyto navrhované změny pocházejí z quebecké předlohy právní úpravy, avšak zákonodárce je neopsal přesně a některá ustanovení modifikoval. Nutno dodat, že vlastní kreativní přístup zákonodárce při přejímání quebecké úpravy nebyl v určitých aspektech vhodný.

---

¹²¹ Viz § 1417 zákona č. 89/2012 Sb., občanský...

¹²² Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ze dne 3. února 2012, s. 349.

Závěr

V úvodu byl stanoven cíl práce, kterým bylo určit povahu odpovědnosti správce svěřenského fondu, její podmínky a možnosti obrany správce proti žalobám na náhradu škody, a to za pomoci analýzy předlohy právní úpravy svěřenských fondů v Quebecu a také úpravy v zemi původu tohoto institutu, Velké Británii. Prostřednictvím analýzy a komparace se zahraničními úpravami pak odpovědět na položené výzkumné otázky a potvrdit, případně vyvrátit stanovenou hypotézu. Lze konstatovat, že cíl práce byl naplněn, neboť povaha odpovědnosti správce svěřenského fondu byla určena. Zároveň došlo i k vymezení podmínek, při jejichž naplnění odpovědnost správce nastává.

Nejprve byly vymezeny základní pojmy, které souvisí s institutem svěřenského fondu, s důrazem na subjekty, jež v tomto specifickém právním vztahu vystupují. Rovněž bylo vymezeno, co se rozumí svěřenským fondem v České republice a co je to trust ve Velké Británii a Quebecu. Byly též rozebrány role subjektů účastnících se na svěřenském fondu. Srovnávací analýzou základních pojmů s přístupy v zahraničí vyplynulo, že svěřenský fond se nepodobá trustu ve Velké Británii a že postavení tří hlavních subjektů je odlišné. Institut svěřenského fondu byl do právního řádu České republiky zaveden před pěti lety. Přesto však byla úprava svěřenských fondů již novelizována, kdy v konečném důsledku došlo k přiblížení svěřenských fondů právníkům osobám, čímž tento institut dle mého názoru utrpěl na efektivitě. Nicméně, na atraktivnosti tohoto nástroje novela nijak neubrala, neboť v evidenci svěřenských fondů jich je aktuálně registrováno 1771.¹²³ Mnoho otázek zůstává nadále nezodpovězených. Jednou z nich je právě odpovědnost správce svěřenského fondu.

Správce svěřenského fondu je klíčovým subjektem, bez něhož by svěřenský fond nemohl vzniknout a fungovat. Jelikož se jedná o osobu, které náleží správa majetku ve svěřenském fondu, poskytuje mu zákon široká oprávnění a klade na něj povinnosti. Nejdůležitější povinností je pak výkon funkce s péčí řádného hospodáře. Ať se již bude jednat o pouhou informační povinnost či provedení investice nebo vyplacení zisku ze svěřenského fondu obmyšleným, správce je povinen vždy při jakékoliv činnosti, jež se týká správy svěřenského fondu, postupovat s péčí řádného hospodáře.

Péče řádného hospodáře je definována jako náležitá péče se všemi znalostmi a nezbytnou loajalitou. Povaha této povinnosti vyvolá spory o to, zda se jedná o povinnost smluvní či zákonnou. Vzhledem k tomu, že se jedná o povinnost, kterou musí správce vynaložit při

---

¹²³ Evidence svěřenských fondů vedená Ministerstvem spravedlnosti, dostupná na <<https://isesf.justice.cz>>. Údaj ke dni 22. července 2019.

každém jednání, které v rámci správy svěřenského fondu činí, je nutné určit její povahu. Na jejím základě pak lze dospět k závěru, jaká je povaha odpovědnosti svěřenského správce. Péče řádného hospodáře je primárně vymezena pro členy voleného orgánu obchodní korporace. Způsob, jakým je člen voleného orgánu obchodní korporace volen se podobá v určitých rysech uzavření smlouvy, neboť zde existují dvě jednostranná právní jednání, stejně tak při uzavírání smlouvy se činí nabídka a přijetí. Přestože se nebude jednat o smlouvu v pravém slova smyslu, půjde o jednání, které se bude smlouvě velmi blížit. U svěřenského fondu nalezneme obdobný mechanismus ustanovení svěřenského správce do funkce, taky existují dvě jednostranná právní jednání, pověření zakladatelem a přijetí správcem. Bez ohledu na to, zda bude v pověření povinnost péče řádného hospodáře uvedena, bude se jednat o smluvní povinnost, neboť závazek spravovat svěřenský fond vznikl právním jednáním blížícím se ve svém důsledku smlouvě.

Vzhledem k tomu, že vztahy vznikající v rámci svěřenského fondu jsou vztahy založené na vysokém stupni důvěry, mám za to, že právě poměr důvěry mezi zúčastněnými osobami zakládá obdobný poměr jako smlouva mezi stranami. Ve vybraných zahraničních jurisdikcích je odpovědnost správce svěřenského fondu chápána jako objektivní, tedy nepřihlíží se k zavinění. Ve Velké Británii správce neuzavírá žádnou smlouvu s beneficentem ani se zakladatelem. Přesto je jeho odpovědnost za porušení svých povinností plynoucích mu z jeho funkce objektivní, kdy nemá možnost se jí zprostit poukazem na absenci zavinění. Pokud poruší svou povinnost a v důsledku tohoto porušení vznikne škoda, bude odpovídat. Svou odpovědnost může omezit či vyloučit doložkou vylučující odpovědnost, prokázáním, že mezi škodou a porušením povinnosti neexistuje příčinná souvislost, prokázáním, že nevznikla škoda či může požádat o zproštění odpovědnosti soud. V Quebecu není povaha odpovědnosti správce trustu jasná, avšak domnívám se, že by se rovněž mělo jednat o odpovědnost objektivní založenou na porušení smluvní povinnosti. Jak již bylo uvedeno, správce je do funkce ustanovován způsobem blížícím se uzavření smlouvy a povaha závazku mezi správcem a beneficentem s ohledem na důvěru mezi nimi odůvodňuje závěr, že i v Quebecu by se mělo jednat o odpovědnost za porušení smluvních povinností, tedy odpovědnost objektivní.

Odpovědnost správce svěřenského fondu za porušení povinnosti péče řádného hospodáře by se měla řídit úpravou odpovědnosti za škodu způsobenou porušením smluvní povinnosti. Pro tento závěr svědčí praxe ve Velké Británii, kde trust původně vznikl a má zde tradici trvající několik století. Hlavními důvody pro aplikaci smluvní odpovědnosti jsou způsob vzniku závazku spravovat svěřenský fond a zvláštní povaha vztahu mezi správcem a beneficentem, jenž se podobá vztahu dvou smluvních stran. Kromě toho, smluvní odpovědnost posiluje postavení obmyšlených, kteří v případě žaloby na náhradu škody nemusí prokazovat zavinění

svěřenského správce. Složitou úlohu budou mít soudy při projednávání žalob na náhradu škody způsobenou svěřenským správcem, neboť nelze jasně říci, kdy se při porušení konkrétní povinnosti bude již jednat o porušení péče řádného hospodáře či nikoliv. Pokud totiž nedojde k porušení péče řádného hospodáře, nebude správce za porušení povinnosti odpovědný. Domnívám se, že nelze vytyčit jednoznačnou linku, avšak inspirací by mohla být judikatura vytvořená k porušení péče řádného hospodáře členy volených orgánů obchodních korporací. Samozřejmě, bude při rozhodování nutno vzít na zřetel specifika svěřenských fondů, zejména pak vztah mezi správcem a obmyšleným a povahu závazku mezi nimi.

Svěřenský fond je stále relativně novým institutem v českém právním řádu, se kterým zatím nemáme příliš praktických zkušeností. Převzetí tohoto institutu z quebeckého občanského zákoníku považuji za vhodné, avšak *de lege ferenda* doporučuji napravit legislativní chyby, které při přejímání vznikly a změnit úpravu tak, aby kopírovala quebeckou předlohu. Zejména upravit postavení zakladatele svěřenského fondu tak, aby nemohl po vzniku svěřenského fondu intervenovat do jeho správy. Inspirací by rovněž mohla být soudní praxe v otázce trustů ve Velké Británii, která by měla poskytnout určité vodítko soudcům při rozhodování ve věcech svěřenských fondů. Přestože spadá Velká Británie do systému „*common law*“, mám za to, že závěry tamních soudů v určitých otázkách problematiky trustů jsou přenositelné též do českého právního řádu. Za vhodnou inspiraci pokládám pojetí odpovědnosti správce svěřenského fondu jako objektivní a dále možnosti dostupné správci k obraně proti žalobám na náhradu škody.

Zdá se, že svěřenské fondy si po pěti letech od svého zavedení vydobily relativně pevné místo v českém právním řádu. Jejich úprava však není dostatečná a vyžaduje změny, jež by svěřenské fondy přiblížily více konceptu trustu ve Velké Británii. Nezodpovězených otázek však po pěti letech zůstává mnoho a bude zajímavé sledovat, jak se k nim doktrína a soudní praxe v budoucnu postaví, ať již se bude jednat o odpovědnost svěřenského správce či jiné otázky.

Seznam použitých zdrojů

a) Knižní publikace

- 1) ATKINS, Scott. *Equity and trusts*. New York: Routledge, 2013, 536 s.
- 2) BARNETT, Simon. *Course notes: equity and trusts*. New York: Routledge, 2014, 264 s.
- 3) BECKER, Rainer. *Die fiducie von Québec und der trust. Ein Vergleich mit verschiedenen Modellen fiduziarischer Rechtsfiguren im civil law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2007, 507 s.
- 4) BEDNAŘÍKOVÁ, Barbora. *Svěřenské fondy. Institut pro uchování a převody rodinného majetku*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 196 s.
- 5) BURROWS, A. Stephen. *English private law*. Third edition. Oxford: Oxford University Press, 2013, 1434 s.
- 6) BURROWS, A. Stephen. *Principles of the English law of obligations*. Oxford: Oxford University Press, 2015, 480 s.
- 7) GARNER, Bryan. *Black's Law Dictionary*. Eighth edition. Eagan: Thomson West: Aspatore Books, 2004, 5426 s.
- 8) HUDSON, Alastair. *Equity and trusts*. Seventh edition. New York: Routledge, 2013, 1432 s.
- 9) HUDSON, Alastair. *Equity and Trusts*. Ninth edition. New York: Routledge, 2016, 1322 s.
- 10) HULMÁK, Milan. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, 2072 s.
- 11) JOSKOVÁ, Lucie., PĚSNA, Lukáš. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 166 s.
- 12) LAVICKÝ, Petr. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s.
- 13) MOFFAT, Graham, Gerard M. D. BEAN a John DEWAR. *Trusts law: text & materials*. Fourth edition. New York: Cambridge University Press, 2005, 1050 s.
- 14) PENNER, E. James. *The law of trusts*. Ninth edition London: Oxford University Press, 2014, 496 s.

- 15) PETIT H. Phillip. *Equity and the law of trusts*. Twelfth edition. London: Oxford University Press, 2012, 741 s.
- 16) SPÁČIL, Jiří (ed). *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, 1276 s.
- 17) SPÁČIL, Jiří. *Věcná práva: věcná práva, katastr nemovitostí a správa cizího majetku*. Praha: C.H. Beck, 2018, 336 s.
- 18) SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015, 544 s.
- 19) SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, 540 s.
- 20) SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Svěřenské fondy. Příležitosti a rizika*. Praha: C. H. Beck, 2018, 117 s.
- 21) ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2017, 1128 s.
- 22) WATT, Gary. *Trusts & Equity*. Fifth edition. Oxford: Oxford University Press, 2012, 596 s.

b) Příspěvky ve sborníku

- 1) HAVEL, Bohumil. Výkon funkce člena statutárního orgánu, včetně smlouvy o výkonu funkce v prolnutí ZOK a ObčZ. In: ZOUFALÝ, Vladimír (ed). *XXII. Karlovarské právnícké dny*. Praha: Leges, 2014, s. 412-421.
- 2) JOSKOVÁ, Lucie. Postavení svěřenského správce. In TICHÝ L., RONOVSKÁ K. a KOCÍ M. (eds). *Trust a srovnatelné instituty v Evropě*. Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2014, s. 179-188.
- 3) SMITH, Lionel. Povinnosti správců – srovnávací analýza. In TICHÝ L. (ed). *Svěřenský fond a trust – jejich fungování v mezinárodním srovnání*. Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy, 2016, s. 81-100.

c) Články z odborných periodik

- 1) HÁMORSKÁ, Andrea. Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*, 2012, roč. 4, č. 9, s. 250-256.

- 2) HORN, Kryštof. Podrobněji k svěřenskému fondu. *Ad notam*, 2014, roč. 20, č. 6, s. 16-21.
- 3) HOUDEK Zdeněk. Nad charakterem porušení fiduciárních povinností člena voleného orgánu. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2016, roč. 24, č. 4, s. 541-553.

d) Elektronické zdroje

- 1) Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, [online]. obcanskyzakonik.justice.cz, [cit. 26. listopadu 2018]. Dostupné na <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>>.
- 2) PIKAL, Daniel. *Svěřenský fond a velká očekávání?* [online]. epravo.cz, 16. 4. 2014 [cit. 28. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/sverensky-fond-a-velka-ocekavani-94144.html>>.
- 3) RADA, Karel. *Svěřenský fond – klidný přístav pro rodinné nemovitosti.* [online]. epravo.cz, 19. března 2019 [cit. 24. června 2019]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/sverensky-fond-klidny-pristav-pro-rodinne-nemovitosti-109016.html?mail>>.

e) Legislativní akty

- 1) Trustee Act 1925.
- 2) Limitation Act 1980.
- 3) Civil code of Quebec 1994, latest version effective 1st May 2019.
- 4) Trustee Act 2000.
- 5) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- 6) Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů.
- 7) Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů.

f) Soudní rozhodnutí

- 1) Rozhodnutí Exchequer court ve věci Keech v. Sandford ze dne 31. října 1726.
- 2) Rozhodnutí Court of Appeal ve věci Speight v. Gaunt ze dne 20. ledna 1883.

- 3) Rozhodnutí Court of Appeal ve věci Londonderry's Settlement ze dne 3. listopadu 1964.
- 4) Rozhodnutí Supreme Court of Canada ve věci Royal Trust Co. v. Tucker ze dne 9. února 1982.
- 5) Rozhodnutí High Court ve věci Turner v. Turner ze dne 14. března 1984.
- 6) Rozhodnutí High Court ve věci Cowan v. Scargill ze dne 13. dubna 1984.
- 7) Rozhodnutí High Court of Australia ve věci Chan v. Zacharia ze dne 7. června 1984.
- 8) Rozhodnutí High Court of Australia ve věci Hospital Products Ltd. v. United States Surgical Corporation ze dne 25. října 1984.
- 9) Rozhodnutí High Court ve věci Nestlé v. National Westminster Bank ze dne 29. června 1988.
- 10) Rozhodnutí Supreme Court of Western Australia ve věci Permanent Building Society v. Wheeler ze dne 28. července 1994
- 11) Rozhodnutí House of Lords ve věci Target Holdings Ltd v. Redfern ze dne 20. července 1995.
- 12) Rozhodnutí Court of Appeal ve věci Armitage v. Nurse ze dne 19. března 1997.
- 13) Rozhodnutí High Court of Justice ve věci Nationwide Building Society v. Radmore (a firm) & Ors ze dne 2. února 1999.

Abstrakt

Diplomová práce se věnuje odpovědnosti správce svěřenského fondu se zaměřením na povahu odpovědnosti v českém právu a ve vybraných zahraničních jurisdikcích. Na začátku práce jsou vymezeny základní pojmy významné pro pochopení základního fungování svěřenského fondu. Následující část rozebírá práva a povinnosti svěřenského správce. Dále se práce věnuje samotné odpovědnosti správce, její povaze, za jakých podmínek nastává, jaké nároky mohou beneficianti uplatňovat a jak se proti nim může správce bránit. Cílem práce je zhodnotit obsah odpovědnosti správce, poukázat na možné problémy, které mohou v jejím rámci vznikat a navrhnout jejich případná řešení.

Abstract

The diploma thesis is focused on the trustee's liability. Emphasis is set on a nature of liability in Czech law and selected foreign jurisdictions. The first chapter of the thesis deals with fundamental terms necessary for the understanding of basic functionality of trust funds. The following part is dedicated to rights (powers) and duties of a trustee. The third chapter is concerned with the trustee's liability itself, its nature, conditions of liability, claims beneficiaries may rise and which defences are provided to the trustee. The objective of the thesis is to evaluate the content of the trustee's liability and point out problems that may occur and draw up their possible solutions.

Klíčová slova

Svěřenský fond, správce, zakladatel, obmyšlený, povinnosti správce, odpovědnost

Key words

Trust fund, trustee, settlor, beneficiary, duties of trustee, liability